

**"POLITIIKAN ENNÄTYSNAINEN" - SANNA MARININ
KARISMAATTISUUS PÄÄMINISTERINÄ**

Jirka Ilmonius
Kandidaatintutkielma
Politiikan tutkimus
Humanistis-
yhteiskuntatieteellinen
Yhteiskuntatieteiden ja
filosofian laitos
Jyväskylän yliopisto
Kevät 2024

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta Humanistis-yhteiskuntatieteellinen	Laitos Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos
Tekijä Ilmonius, Jirka	
Työn nimi "Politiikan ennätysnainen" – Sanna Marinin karismaattisuus pääministerinä	
Oppiaine Politiikan tutkimus	Työn laji Kandidaatintutkielma
Aika Kevät 2024	Sivumäärä 37
Tiivistelmä <p>Poliittisia johtajia arvioidaan usein karismaattisuuden perusteella. Karisma on jotain, mitä näkee tai aistii, mutta sitä on vaikea sanoittaa. Mitä karismalla tarkoitetaan, ja voiko sitä tutkia? Tässä tutkielmassa tarkastellaan entisen Suomen pääministeri Sanna Marinin karismaattisuutta. Tarkemmin huomio kohdistetaan siihen, miten Marinin karismaattisuus ilmenee uutisartikkeleiden kautta välittyvässä kuvassa, mikä toimii myös tutkimuskysymyksenä. Ajallisesti tutkielma sijoittuu Marinin ensimmäiseen vuoteen pääministerinä, alkaen hänen valinnastaan 8.12.2019 ja päättyen 9.12.2020.</p> <p>Tutkielman aineistona toimii Yle-uutisten artikkelit, joita valikoitui lopulliseen analyysiin kaksikymmentäneljä kappaletta. Tutkimusmenetelmänä on teoriaohjaava eli abduktiivinen laadullinen sisällönanalyysi. Analysoin uutisartikkeleita valitsemiä teoreettisen viitekehyksen avulla, joka sisältää Max Weberin klassisen karismateorian lisäksi modernia teoretisointia karismasta. Taustalla vaikuttavat myös politiikan henkilöityminen ja medioituminen sekä sukupuolittunut valta ja johtajuus.</p> <p>Analyysin pohjalta voi todeta, että Sanna Marina koskevista uutisista on löydettävissä karismaattisuuteen viittaavia tekijöitä. Marinin ensimmäinen vuosi pääministerinä oli koronapandemian värittävä, ja Weberin mukaan karismaattinen johtajuus nousee yhteiskunnan kriisitilanteissa esille. Marin näyttäytyy poikkeuksellisenä johtajana, jolla oli läheinen suhde johdettaviinsa eli suomalaisiin. Marin toimi esikuvana, jonka tavallinen tausta herätti kansalaisissa kunnioitusta. Toisaalta Marin keräsi pääministerinä kritiikkiä perinteisen miespääministerin mielikuvien rikkomisesta, mutta häntä puolustettiin voimakkaasti sosiaalisessa mediassa. Nämä tekijät ovat karismaattisen johtajan tunnuspiirteitä. Jatkotutkimusta on kohdistettava naisjohtajiin, sillä karisman tutkimus on perinteisesti sukupuolittunutta.</p>	
Asiasanat karismaattisuus, Sanna Marin, pääministeri, karisma, poliittinen johtajuus	
Säilytyspaikka Jyväskylän yliopisto	
Muita tietoja	

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
1.1	Aiempi tutkimus	2
2	TEOREETTINEN VIITEKEHYS	4
2.1	Sukupuoli vallassa ja johtajuudessa	4
2.2	Politiikan murros: henkilöityminen ja medioituminen	6
2.3	Max Weber - Karisma on vaikuttavaa?	8
2.4	Modernia karisman teoretisointia	11
3	TUTKIMUSMENETELMÄN JA AINEISTON ESITTELY	14
3.1	Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi	14
3.2	Aineistona uutisartikkelit	16
4	ARTIKKELEIDEN ANALYYSI JA JOHTOPÄÄTÖKSET	18
4.1	Sanna Marinin poikkeuksellisuus	19
4.2	Sanna Marinin johtaja-seuraaja-suhde	22
4.3	Sanna Marin esikuvana	24
4.4	Sanna Marin mielipiteitä jakavana hahmona	27
5	LOPUKSI.....	31
	LÄHTEET	34

1 JOHDANTO

Millaista on olla karismaattinen? Onko se jotain synnynnäistä vai opittua, voiko sitä edes sanoittaa? Historiasta löytyy monia johtajia, jotka ovat omalla karismaattisuudellaan saaneet valtavia massoja liikkeelle yhteisen – joskus kyseenalaisen – tavoitteen puolesta. Arkipäiväinen käsitys karismasta kuitenkin vaihtelee, ja sitä voi olla hankala sanoittaa; karismaattisuuden vain ”näkee tai aistii”. Karisma ja politiikka kuitenkin liitetään toistuvasti toisiinsa, joten on tärkeää tutkia poliittisten johtajien karismaattisuutta. Tässä kandidaatintutkielmassani tulen käsittelemään karismaa juuri Suomen poliittisessa kontekstissa. Tutkimusaihe syntyi karisman käsitteen mystiikasta, jota on vaikeaa pukea sanoiksi. Voiko jonkun henkilön karismaattisuutta edes tutkia? Miten voi erottaa karismaattisen ja ”tavallisen” johtajan toisistaan? Olen valinnut tutkimusaiheeksi Suomen entisen pääministerin Sanna Marinin karismaattisuuden. Marin valittiin Suomen pääministeriksi joulukuussa 2019 ja heti ensimmäisistä päivistä alkaen hän oli valtavan mediahuomion kohteena, mikä on kiinnostavaa.

Karismasta löytyy valtavasti kansainvälistä tutkimusta, mutta toisaalta se näyttää painottuneen johtajuustutkimukseen, ja melko vähän yhteiskuntatieteisiin. Karismatutkimus on myös vahvasti keskittynyt miespuolisiin johtajiin, ja naisjohtajien näkökulma tuntuu jääneen pienemmälle huomiolle. On tärkeää, että feministinen ote nostetaan esiin poliittisen karisman tutkimuksessa, ja siksi Sanna Marinin tutkimuskohteena on hyödyllinen. Kiinnostavaa onkin, mikä selittää Sanna Marinin poikkeuksellista suosiota Suomessa. Onko hänellä jotakin tutkittavissa olevaa karismaa? Miten tämä mahdollinen karismaattisuus ilmenee? Ajallisesti

analyysi sijoittuu Sanna Marinin ensimmäiseen pääministerivuoteen, alkaen hänen nimityksestään pääministeriksi 8.12.2019 ja päättyen 9.12.2020. Kyseinen vuosi oli maailmanlaajuisesti poikkeuksellinen koronapandemian vuoksi, mikä osaltaan on voinut vaikuttaa Marinin karisman näyttäytymiseen. Weberin mukaan karismaattinen johtajuus nousee esille erityisesti yhteiskunnallisissa kriisitilanteissa, joissa yhteisön perusarvot ovat kyseenalaistettuja – tämä saa kansalaiset kaipaamaan vahvaa johtajaa. Käytän aineistona Yle-uutisten nettiartikkeleita, joiden pohjalta analysoin, miten Marinin karisma niissä näkyy. Tutkimuskysymykseni tässä työssä on: *millaisena karisma välittyy median esittämässä kuvassa Sanna Marinista?* Aineistossa kuvataan Marinin kriisijohtajuutta intiimiksi, joka on yksi karismaattisuuden tunnuspiirteistä. Seuraavaksi esittelen lyhyesti aiempaa tutkimusta karismasta, jota löytyy merkittävästi kansainvälisesti.

1.1 Aiempi tutkimus

Karismaa on tutkittu kansainvälisesti erittäin laajasti, kuten edellä mainitsin. Merkittävin karismasta kirjoittanut on saksalainen sosiologi Max Weber, johon myös karisman koko tutkimusperinne pohjautuu. Poliittisten johtajien karisman tutkimusta löytyy myös jonkin verran. Esimerkiksi Johannes Steyrer (1998) on määritellyt neljä eri karismaattisen johtajuuden arkkityyppiä: sankari, (heroic charisma), isä (paternalistic charisma), pelastaja (missionary charisma) sekä kuningas (majestic charisma). Näiden tyyppien soveltaminen naisjohtajaan ei kuitenkaan tunnu asianmukaiselta. Karismaa on tutkittu muuan muassa puheen kautta, esimerkiksi miten puheviat voivat vaikuttaa karismaattisuuden ilmenemiseen poliittisessa puheessa (Signorello ym., 2017). Erilaisia karismaan kytkeytyviä tutkimuksia löytyy niin paljon kuin kykenee etsimään.

Suomalaista tutkimusta karismasta löytyy myös jonkin verran, esimerkiksi diskurssianalyysi Barack Obaman karismaattisuudesta Helsingin Sanomien uutisartikkeleissa, käyttäen edellä mainittuja Steyrerin neljää arkkityyppiä työkaluna (Takala, Tantt, Lämsä & Virtanen, 2013). Lisäksi Suomessa on tehty väitöskirja, jonka osana tutkittiin eri eurooppalaisten poliittisten johtajien karismaattisuutta

empiirisesti (Toode, 2020). Sandströmin (2018) pro gradu -tutkielmassa luodaan yhteenvetoa erilaisista karismaattisen johtajuuden käsityksistä. Tuomo Takala (2013) on tutkinut väitöskirjassaan karismaa sen eri konteksteissa, ja tulosten perusteella karisma on monimerkityksinen käsite ja moni-ilmeinen empiirinen ilmiö, jota on vaikea tarkasti määritellä. Karisman ilmeneminen vaatii ainakin seuraavia asioita: oikeaan aikaan ja oikeassa paikassa esiintyvä henkilö ja hänen asiansa, tilanteen kontingenssi eli historiallinen tilanne vaikuttaa karisman ilmenemiseen sekä asianmukainen tapa esittää asiat (performanssin diskurssi) suhteessa aikaan, paikkaan ja politiikkaan. (Takala, 2013, s. 51.) Toisin sanoen, karisma ilmenee aina tietyssä paikassa ja ajassa, johon vaikuttaa ympäröivä maailma eli konteksti. Karismaan voidaan liittää myös profeetallisuus, jossa johtaja rohkeasti toteuttaa tavoitteitaan, uskaltaa kulkea yhteiskunnan vastavirtaan sekä esiintyy rohkeana toivon tuojana ja visionäärinä (Takala, 2013, s. 58).

Sanna Marinia on hiljattain tutkittu kandidaatin- ja maisterintutkielmissa keskittyen muuan muassa hänen mediakohuihinsa sekä vuoden 2023 eduskuntavaalien Marin-ilmiöön, mutta näkökulmaa ei ole aiemmin kohdistettu hänen karismaansa. Tässä tutkielmassa pyritään ymmärtämään suomalaisen (nais)poliitikon karismaattisuuden tutkimista. Tätä varten esittelen seuraavaksi teoreettisen viitekehyksen, johon sisältyvät laajemmin taustalla vaikuttavat politiikan henkilöityminen ja medioituminen, sukupuolittunut valta sekä varsinainen karismateoria. Tämän jälkeen kuvaan tutkielman metodologiaa. Analyysivaiheessa tutkimusmenetelmänä toimii teoriaohjaava eli abduktiivinen laadullinen sisällönanalyysi, jonka avulla tulkitseen valittuja uutisartikkeleita karismateorian pohjalta. Artikkeleita valikoitui mukaan kaksikymmentäneljä kappaletta, ja niissä nousee karismaattisen johtajan tunnuspiirteitä. Vaikka analyysin perusteella ei voida tehdä suoraviivaista päätelmää Sanna Marinin äärimmäisestä karismaattisuudesta, on siihen viittaavia merkkejä kuitenkin löydettävissä.

2 TEOREETTINEN VIITEKEHYS

2.1 Sukupuoli vallassa ja johtajuudessa

Yleisesti karisman tutkimus on keskittynyt miespuolisiin johtajiin ja naispoliitikkojen karismaattisuutta on vasta hiljattain alettu tutkimaan. Tutkittaessa Sanna Marinin karismaattisuutta, on syytä ottaa tarkasteluun myös vallan ja johtajuuden sukupuolittuneisuus. Tutkielman analyysissä tulee ilmenemään, että media on keskittynyt Marinin ympärillä kirjoittamaan paljon hänen sukupuolestaan, iästään ja äitiydestään. Mikä tätä selittää?

Mari K. Niemi (2017, s. 221) toteaa, että naisia ja miehiä arvioidaan puolueissa, mediassa sekä suuren yleisön toimesta erilaisin perustein. Johtajuustutkimus on niin ikään keskittynyt miessukupuoleen, mitä osaltaan selittää naisjohtajien vähäisyys, mutta johtajuuden sukupuolittuneisuuden tulee kiinnittää huomiota myös siinä (Niemi, 2017, s. 224). Tämän tutkielman kannalta relevantti huomio nousee Niemen artikkelissa esille. Monet naisjohtajuuteen keskittyneet tutkimukset nimittäin todistavat, että naiset päätyvät miehiä useammin sellaisten puolueiden tai yritysten johtoasemiin, jotka ovat jo valmiiksi kriisitilanteessa, ja ovat esimerkiksi menettäneet kannatustaan tai mainettaan. Etenkin politiikassa naiset nousevat johtajiksi eräänlaisina symboleina puolueen muutokselle tai uudistumiselle, kun puolue on kokenut negatiivista julkisuutta. Niemi nostaa tästä tuoreena esimerkkinä Theresa Mayn nousun Britannian pääministeriksi vuonna 2016 sen jälkeen, kun EU-

eroproessin käynnistämistä puoltanut kansanäänestys oli ajanut maan poliittiseen myllerrykseen. (Niemi, 2017, s. 225–226.)

Sanna Marin nousi tällaisessa kriisitilanteessa Suomen pääministeriksi Antti Rinteen erottua tehtävästään, aiheuttaen Suomeen hallituskriisin. Marin itse kuvasi joulukuussa 2019 nousuaan pääministeriksi sanoin: ”Tuntui siltä, että mitenäs tässä näin kävi.” (Yle 21.12.2019). Marinin tapauksessa on siis löydettävissä samoja yhtymäkohtia, joita on muualla Euroopassa havaittu poliittisista naisjohtajista. Poliittisen johtajuuden sukupuolittuneisuuden vuoksi naisjohtajia verrataan usein miehiin, ja heitä arvioidaan maskuliinisiksi pidettyjen ominaisuuksien perusteella. Naiset voivat täten kokea suurempaa painetta todistaa muille oman soveltuvuutensa johtajan tehtäviin, sillä naisjohtajia pidetään ”ystävällisempinä, välittävämpinä ja empaattisempinä” miesjohtajiin verrattuna. (Niemi, 2017, s. 226.)

Naisten nousu poliittisiin johtotehtäviin on tapahtunut verrattain hitaasti. Muihin Pohjoismaihin verrattuna Suomi ei ollut ensimmäisten joukossa valitsemassa naista presidentiksi, pääministeriksi tai edes suuren puoleen johtajaksi. Ensimmäisenä tämä tapahtui Norjassa vuonna 1981, jolloin Gro Harlem Brundtland valittiin ensimmäisenä naisena Pohjoismaissa puoluejohtajaksi ja pääministeriksi. Laajempi murros tapahtui Pohjoismaissa vasta 2000-luvulla, kun Suomessakin valittiin naispresidentti ja pääministerinaiset. (Niemi, 2017, s. 227–228.)

Kun Jutta Urpilainen valittiin vuonna 2008 SDP:n puheenjohtajaksi, julkinen keskustelu keskittyi paljolti hänen sukupuoleensa ja naisellisiin stereotypioihin. Urpilainen oli tuolloin 32-vuotias nuori nainen, jonka ympärille maalattiin käsityksiä hänen tunnollisuudestaan, ahkeruudestaan sekä roolistaan puolueensa ”kasvojenkohotuksessa”, joita tuskin miesehdokkaasta olisi sanottu. Mediassa myös keskusteltiin Urpilaisen lyhyestä poliittisesta kokemuksesta – tätä keskustelua saattaa osittain selittää Urpilaisen naiseus. (Niemi, 2017, s. 240–241.)

Kuten Jutta Urpilainen, myös Sanna Marin nousi SDP:n puheenjohtajaksi nuorena naisena, jolla ei ollut – joidenkin mukaan – tarpeeksi poliittista kokemusta. Marinin ympärillä on ollut samankaltaisia keskusteluja mediassa kuin Urpilaisella, mikä tulee esille analyysivaiheessa. Marinin kuvattiin nuorentavan ja uudistavan suomalaista politiikkaa, mutta toisaalta hänen ulkonäköönsä kytkeytyviä mediakohuja esiintyi hänen ensimmäisen vuotensa aikana.

2.2 Poliitiikan murros: henkilöityminen ja medioituminen

Tutkittaessa Sanna Marinin karismaattisuutta, on huomioitava taustalla vaikuttava laajempi muuttuva politiikka. Kiinnostavaa on, mikä selittää median kiinnostusta yksittäisiin poliitikkoihin. Miksi media uutisoi poliitikkojen yksityiselämän skandaaleista lähes reaaliaikaisesti? Herkman (2011, s. 95) lainaa filosofi Maija-Riitta Ollilaa, jonka mukaan globalisaatio hämärtää traditionaalisia vallan hierarkioita ja heikentää yhteisöllisyyttä valtioissa, aiheuttaen epämääräisyyden tilan, jossa kansalaiset nojautuvat vahvoihin, omalla esimerkillään muita ohjaaviin persooniin. On luonnollista, että kansalaiset nojautuvat persoonallisiin johtajiin esimerkiksi yhteiskunnan kriisitilanteissa. Marinin ympärillä voidaan nähdä tällainen tendenssi, sillä hänen ensimmäinen pääministerivuotensa oli voimakkaasti kriisin värittävä.

Poliitiikan henkilöityminen on korostunut viime vuosikymmeninä perinteisen ja sosiaalisen median kautta. Ilmiöllä tarkoitetaan politiikan keskittymistä yksittäisiin poliittisiin toimijoihin – poliittisten puolueiden ja muiden ryhmäidentiteettien kustannuksella. Muuan muassa vaalikampanjat, poliittinen propaganda ja muu mainonta painottavat entistä enemmän yksittäisiä ehdokkaita ja puoluejohtajia. (Karvonen, 2010, s. 4–5.) Tähän vaikuttaa oleellisesti myös median rooli: paine mediakilpailusta suosii viihteellistä ja henkilöön keskittynyttä esitystapaa (Herkman, 2011, s. 30), täten poliitikkojen tulee olla taitavia mediaesiintyjiä saadakseen itselleen ja puolueelleen kannatusta. Sivusta seuraaville kansalaisille voi kuitenkin syntyä median kautta mielikuvaa, että politiikka on pelkkää jatkuvaa strategista kilpailua yksittäisten poliitikkojen ja johtajien välillä, sen sijaan että politiikka keskittyisi yhteisen edun edistämiseen. Kansalaiset tekevät entistä useammin poliittiset valintansa sen perusteella, mitä he näkevät mediassa yksittäisistä poliitikoista. Nämä mielikuvat voivat vaikuttaa ratkaisevasti äänestyspäätöksiin, vaalien tuloksiin ja näin ollen muuttaa politiikan voimasuhteita yhteiskunnassa. (Karvonen, 2010, s. 5; ks. myös Rahat & Sheaffer, 2007, s. 68–69.)

Medioituminen kuvaa median muuttuvaa roolia yhteiskunnassa ja kulttuurissa; kansalaiset ovat riippuvaisia mediakanavista ja niiden toimintalogiikasta. Media on integroitunut kriittiseksi osaksi yhteiskuntaa, jonka seurauksena ihmisten välistä vuorovaikutusta tapahtuu paljon median sisällä.

(Hjarvard, 2008, s. 113.) Ihmisten riippuvuus median tarjoamasta tiedosta liittyen politiikkaan ja poliitikkoihin on kasvanut, minkä johdosta mediajulkisuudesta on tullut tavoiteltu työkalu poliittisten toimijoiden keskuudessa (Herkman, 2011, s. 24–25). Tutkimukset ovat painottaneet juuri median roolia suomalaisessa politiikassa. Esimerkiksi pääministeri, presidentti ja puolueiden johtajat saavat runsaasti mediatilaa, jossa myös korostuvat näiden toimijoiden yksityiselämät. Poliitiikan henkilöityminen ja mediajulkisuus ovat siis kietoutuneet johtavissa asemissa olevien poliitikkojen ympärille. (Herkman, 2011, s. 30.) Toisaalta politiikan henkilöitymistä ja medioitumista voidaan pitää ongelmallisina ilmauksina, sillä politiikassa ovat läpi historian toimineet henkilöt, jotka ovat olleet karismaattisia, puhetaitoisia ja neuvottelukykyisiä. Heidän ajamat asiat ja päätökset ovat henkilöityneet heidän ympärillensä jo ennen modernin median kehittymistä. (Herkman, 2011, s. 31–32.)

Mikä perustelee Suomen pääministerin tutkimista? Karvonen (2010, s. 103) toteaa, että Suomen pääministerin vaikutusvalta on noussut vuosien aikana, ja äänestäjät painottavat yhä useammin yksittäisiä ehdokkaita puolueiden sijasta. Se, kuka toimii puoluejohtajana vaikuttaa taas äänestäjien puoluevalintaan enemmän kuin koskaan aikaisemmin. Taustalla vaikuttaa myös vuoden 2000 perustuslakiuudistus, jossa presidentin valtaoikeuksia kavennettiin merkittävästi. Esimerkiksi eduskuntavaalien aikana keskustellaan mediassa paljon siitä, kuka nousee seuraavaksi pääministeriksi. (Karvonen, 2010, s. 103). Edellä mainitut tekijät osoittavat, että Suomen politiikka on henkilöitynyt varsinkin pääministerin ympärille, tehden pääministeristä otollisen tutkimuskohteen.

Olen nyt käsitellyt johtajuuden sukupuolittuneisuutta ja taustoittanut laajempaa politiikan murrosta. Seuraavaksi esittelen tutkielman pääasiallisen teoreettisen viitekehyksen, jonka avulla tulen analysoimaan Sanna Marinin karismaattisuutta. Jotta ilmiötä voidaan tutkia kokonaisvaltaisesti, on palattava karisman tutkimuksen peruslähtökohtiin.

2.3 Max Weber – Karisma on vaikuttavaa?

Karisman tarkka määrittelyminen on hankalaa. Merriam-Websterin (2022) sanakirjan mukaan kreikan kielen sana *chárisma* tarkoittaa suosiota tai lahjaa, johdettuna kreikan verbistä *charizesthai* ("suosia") sekä substantiivista *charis* ("armo"). Alun perin karismaa käytettiin englannin kielessä kristillisissä yhteyksissä viittaamaan lahjaan tai voimaan, jonka pyhä henki antoi yksilölle kirkon hyväksi. Nykyään karismalla viitataan sosiaaliseen, ei-jumalalliseen armoon, jonka esimerkiksi karismaattinen johtaja voi saada kansansuosion kautta. (Merriam-Webster, 2022.) Kielitoimiston sanakirja (2022) määrittelee puolestaan karisman "persoonallisena vaikutus- tai vetovoimana". Adjektiivina karismaattinen taas käsitetään niin, että joku on "persoonallaan vaikuttava, vaikutus- tai vetovoimainen, ihailun ja sokean luottamuksen kohteena oleva".

Tämä on mielenkiintoista; määritelmien mukaan karisma kytkeytyy johonkin ihmisen henkilökohtaiseen osaan eli persoonaan, joka vaikuttaa muihin ihmisiin niin merkittävästi, että muut luottavat häneen sokeasti. Onko hyväksyttävää, että karismaattisella johtajalla on mainittua vaikutusta muihin? Karisma vaikuttaa ongelmalliselta, jos pohditaan karismaattisia poliittisia johtajia. Millaisia seurauksia sillä on demokratiassa, jos kansalaiset luottavat täydellä varmuudella valitsemaansa poliitikkoon, kyseenalaistamatta hänen valtaansa ja päätöksiänsä?

Tunnetuin karismasta kirjoittanut teoreetikko on saksalainen sosiologi Max Weber, jonka työhön karismatutkimus perustuu. Weberin (1978; 2009) ajattelun keskiössä on idea, että valtiot perustuvat väkivaltaan ja niillä on monopoli legitiimin väkivallan käyttöön. Valtiot rakentuvat hierarkkisista suhteista, joissa toiset hallitsevat muita, ja hallittujen ihmisten pitää tunnustaa kulloinkin hallitsevien itselleen vaatima auktoriteetti. Oikeutusperusteet vallankäytölle vaihtelevat eri yhteisöissä, ja Weberille karisma on yksi kolmesta poliittisen legitimitetin sekä vallankäytön päämuodoista. (Weber ym., 2009, s. 70–71.) Nämä muodot ovat:

1. Traditionaalinen auktoriteetti
2. Legaalinen auktoriteetti

3. Karismaattinen auktoriteetti

Traditionaalisessa muodossa valta perustuu pyhinä miellettyjen tapojen pätevyyteen ja niiden ylläpitoon, eli traditioita seuraamalla yhteisö pysyy elossa ja asiat sujuvat kaikista parhaiten. Legaalisessa vallassa taas uskotaan lakien säätämiseen ja rationaalisesti luotuihin sääntöihin, jolloin pyritään toiminnan rationaalisuuteen byrokratian avulla. Karismaattinen auktoriteetti erottuu näistä selväpiirteisimminkin: siinä tunnepohjainen sitoutuminen on vallan legitiiminä perustana, ja johtajuus perustuu vahvasti johtajan henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Tällöin nämä ”herruutetut” ihmiset antautuvat täysin omalla persoonallisella luottamuksellaan yksittäisen henkilön ilmestykseen, sankaruuteen tai muihin johtajan ominaisuuksiin. (Weber ym., 2009, s. 71–72; Takala, 2013, s. 16–17.)

Karismaan on perinteisesti liitetty useita merkityksiä, kuten johtajan maagiset ominaisuudet, johtajan ja alaisten tunneperäinen side sekä yliluonnollinen valta. Weber mieltää karismaattisella johtajalla olevan poikkeuksellisia voimia ja piirteitä, jotka eivät ole tyypillisiä tavalliselle ihmiselle, ja jotka saavat muut käsittämään hänet karismaattisena. (Takala, 2013, s. 16.) Karismaattisen johtajan alaiset siis luottavat johtajaan hänen poikkeuksellisten ominaisuuksiensa tai sankaruutensa ansiosta. Merkittävintä tässä prosessissa on johtajan alaisten kokema todiste ja hyväksyntä, mikä perustelee varsinaisen karismaattisen johtajan, ja luo edellytykset hänen karismansa esiintymiselle. (Weber, 1978, s. 216.) Karisma, valta ja johtajuus linkittyvät toisiinsa monitahoisesti, ja karismaattisella henkilöllä on voimaa ja valtaa muihin. Pääministerin tapauksessa alaisiksi voidaan käsittää ainakin hallitus sekä suomalaiset, joiden elämään pääministeri väijäämättä vaikuttaa. Karismalla on kuitenkin myös katoavainen luonne, jota Weber korostaa.

Koska karismaattisen johtajan seuraajien antama tunnustus perustelee vallanmuodon olemassaolon, on seuraajien tehtävänä jatkuvasti arvioida johtajan karisman vilpittömyyttä ja tarkoituksenmukaisuutta. Mikäli johtajuus lakkaa hyödyttämästä seuraajia tai johtajan maagiset voimat tuntuvat kadonneen, on todennäköistä, että karismaattinen auktoriteetti häviää. Toisin sanoen, karismaattisen johtajan on jatkuvasti todistettava itseään ja omaa erityisyyttään johdettavilleen – muuten hänen karismansa lakkaa olemasta. Lisäksi yksilön kokemat konfliktit tai

kärsimys tuottavat uudelleenorientoitumista, joka voi radikaalisti muuttaa yksilöiden asenteita ja käsityksiä. Täten karismaattinen johtaja pystyy mahdollisesti suuntaamaan yksilöiden tai joukkojen toimintaa – jopa vallankumouksellisesti. Weberin mukaan karisma on luonteensa vuoksi muihin vallan muotoihin verrattuna irrationaalinen ja kaikista säännöistä vapaa. (Takala, 2013, s. 17; Weber, 1978, s. 241–245.)

Karismalla on kytkös yhteiskunnallisiin poikkeustilanteisiin, sillä niissä syntyy kollektiivista kiihtymystä ja antautumista sankaruuteen, tuottaen ”puhdasta” muotoa karismasta. Kriisin mennessä ohi karisma arkipäiväistyy, puhtaus katoaa ja karisma muuttuu mekaaniseksi sekä tunnistamattomaksi. (Weber, 1978b, s. 1121.) Karismaattisuus liittyy kriisitilanteisiin siksi, että kriisin aikainen tilanne on huomattavasti avoimempi ja epävarmempi kuin normaalisti. Tällöin syntyy tarvetta uudentilanteille toimille, johon vastataksaan nousee karismaattinen johtaja. Kriisiaikoina yhteisön perusarvot, instituutiot ja legitiimiys ovat kyseenalaistettuja, ja karisma liittyy ”uuden” ongelmaan. Karismaattisen johtajan avulla voidaan saada aikaan poikkeuksellisia, ei-rutiininomaisia toimia, liikkeitä ja tapahtumia – arkipäiväisen elämän ulkopuolella. Weberin mukaan karisma on tämän vuoksi sekä vallankumouksellista että irrationaalista. (Pekonen, 1999, s. 89–91.) Sanna Marinin ensimmäinen vuosi pääministerinä oli poikkeuksellisen koronakriisin sävyttämä, ja suomalaisen yhteiskunnan perusarvot olivat koetuksella, mikä näkyy tutkielman aineistossa.

Weberin määritelmää karismaattisesta johtajasta ”yliluonnollisena ja poikkeuksellisena” on kritisoitu epäselväksi. Miksi tällaisen johtajan pitäisi saada alistaa muita pelkästään siksi, että hän on muihin verrattuna poikkeuksellinen ja erityinen? (Turner, 1993, s. 236.) Myöhemmissä töissään Weberistä tuli skeptinen koko karismaa kohtaan, ja hän piti karisman rappeutumista vääjäämättömänä historiallisena kehityskulkuna (Pappas, 2011, s. 2). Karisma on nykyään keskiössä johtajuutta koskevassa keskustelussa, ja poliittista karismaa tavoitellaan tietoisesti. Ilmiön epäselvyys on kuitenkin johtanut siihen, ettei karisma ole saanut yhteiskuntatieteissä isoa painotusta. Myöhemmät karisman sovellukset yhteiskuntatieteissä eivät perustuneet suoraan Weberin teoriaan, vaan pikemminkin kansantajuiseen ja kulttuuriseen käsitykseen karismasta (Turner, 2003, s. 7). Karisma

mielletään tänä päivänä poikkitieteelliseksi ilmiöksi, jota tutkitaan useilla ihmistieteiden aloilla, kuten psykologiassa, sosiologiassa, kasvatustieteessä, sosiaalipsykologiassa ja johtamistieteessä (Takala, 2013, s. 18). Seuraavaksi esittelen modernia teoriaa karismasta, jotta Sanna Marinin karismaattisuuden ilmentymistä on mahdollista arvioida.

2.4 Modernia karisman teoretisointia

Edellä käsitelty määritelmä karismasta on karismatutkimuksen pohjana. Weberin melko rajallisen kuvauksen vuoksi on syytä tarkastella, miten tätä teoriaa on kehitetty eteenpäin, ja miten sen avulla voitaisiin tutkia (poliittisen) johtajan, kuten Sanna Marinin karismaattisuutta.

Jayakody (2008, s. 839) määrittelee karisman kognitiivisaffektiivisena ilmiönä, jota voidaan tarkastella viiden eri ulottuvuuden kautta, joista ensimmäisenä on johtajan poikkeuksellisuus. Tämä viittaa seuraajien uskomukseen, että johtaja on tavallisen ihmisen yläpuolella monilla osa-alueilla. Tämän jälkeen on johtajan arkkityypillisuus eli seuraajien uskomus, että johtaja on ihanteellinen edustus siitä, kenen seuraajat odottavat johtajan olevan – esimerkiksi sankari. Kolmantena nousee johtajan ryhmän prototyyppisyys, joka viittaa seuraajien uskomukseen, että johtaja on ihanteellinen edustus ryhmästä, johon seuraajat kuuluvat. Toisin sanoen, johtajan seuraajat kokevat johtajansa esikuvakseen ja ikään kuin heidän yläpuolelleen. Nämä kolme luokittelua ovat kognitiivisia tekijöitä. (mts.) Koronapandemian aikana pääministeri Marinin seuraajia voidaan tulkita olevan suomalaiset, joihin Marin pyrki vaikuttamaan aineiston perusteella.

Neljäntenä nousee kunnioituksen käsite. Tällä viitataan seuraajien tunteisiin, joille on ominaista kunnioitus, ihailu ja jopa pelko johtajaa kohtaan. Nämä tunteet nousevat, kun seuraajat vuorovaikuttavat johtajan kanssa. Viimeisenä puhutaan syvällisestä innostuneisuudesta, jopa rakkaudesta. Tällöin viitataan seuraajien tunteisiin, joille on ominaista vahva antautuminen ja kiihko johtajaa kohtaan, kun seuraaja vuorovaikuttaa johtajan kanssa. Nämä ovat affektiivisiä tekijöitä. (mts.) Weberin ja Jayakodyn määritelmien kautta karisma näyttyy nyt emotionaalisenä,

poikkeuksellisena ja jopa intohimoisena. Sanna Marinin tapauksessa tulee pohtia, onko hän saanut mainittuja vaikutuksia aikaan suomalaisissa tai puolueensa sisällä.

Bob Housen (1976) mukaan karismaattiset johtajat kykenevät henkilökohtaisten voimiensa avulla vaikuttamaan seuraajiinsa poikkeuksellisella tavalla. Näihin karisman vaikutuksiin kuuluu muuan muassa seuraajien innostaminen hyväksymään ja toteuttamaan johtajan tahtoa – kyseenalaistamatta sitä. Tällaiset johtajat edustavat vakiintuneen järjestyksen vastakkaisuutta, ja heidän johtajuutensa avulla saadaan aikaan suuria yhteiskunnallisia muutoksia. (House, 1976, s. 4.) Muita vaikutuksia ovat muuan muassa seuraajien luottamus johtajan uskomusten oikeellisuuteen, seuraajien ja johtajan uskomusten samankaltaisuus sekä kiintymys, tottelevaisuus, samaistuminen ja johtajan jäljittely. Seuraajat ovat emotionaalisesti sitoutuneita johtajaansa, ja heillä on tunne yhteisen tehtävän toteuttamisen mahdollisuudesta. Näiden vaikutusten perusteella karismaattinen johtajuus voidaan käsittää johtajaksi, jolla on paljon edellä mainittuja vaikutuksia seuraajiinsa. On kuitenkin huomioitava, ettei kaikilla karismaattisilla johtajilla välttämättä ole jokaista mainittua vaikutusta. (House, 1976, s. 7–10.)

Miten karismaattinen johtaja voidaan erottaa tavallisesta johtajasta? Karismaattisella johtajalla on korkea itsevarmuus, dominoivuus, tarve saada vaikutusvaltaa sekä vahva usko omien uskomustensa moraaliseen oikeamielisyydestä. Lisäksi karismaattinen johtaja käyttäytyy tavalla, jolla hän haluaa seuraajiensakin käyttäytyvän. Malliesimerkkinä hän nostaa esille intialaisen itsenäisyysliikkeen johtaja Mahatma Gandhin, joka korosti johtajien seuraajilleen antaman esimerkin merkitystä. (House, 1976, s. 10–12.) Pääministeri voidaan siis Housen vaikutusten mukaan mieltää karismaattiseksi, jos hänen seuraajansa tottelevat, samaistuvat ja jäljittelevät häntä. Toimiiko pääministeri tällöin eräänlaisena esikuvana muille?

Conger & Kanungo (1987, s. 639) nostavat karismasta behavioristisen näkökulman, jonka mukaan karisma ei perustu pelkästään johtajaan ja hänen henkilökohtaisiin ominaisuuksiinsa, vaan myös johtajan ja hänen alaistensa vuorovaikutukseen. Siinä johtajan piirteet kohtaavat hänen seuraajiensa tarpeiden, uskomusten, arvojen ja havaintojen kanssa. Tässä vuorovaikutuksellisessa tilanteessa syntyy mahdollista karismaa – jos johtajan seuraajat käsittävät hänet karismaattisena.

Johtajalla ja hänen johdettavillaan on oltava sama arvoperusta, jonka kautta johtajan karismaattisuutta arvioidaan ja vahvistetaan. Karismaattinen johtaja muuan muassa pyrkii aktiivisesti vallitsevan status quo'n muuttamiseen eli hänen tavoitteensa ovat vakiintuneen järjestyksen vastaisia, ja hänen käyttäytymisensä on epätavanomaista tai normien vastaista. Karismaattisen johtajan visio paremmasta tulevaisuudesta tekee hänestä pidetyn ja arvostetun "sankarin", johon seuraajat samaistuvat ja pyrkivät jäljittelemään häntä. (Conger & Kanungo, 1987, s. 641.)

Edellä mainittujen seikkojen vuoksi on syytä tarkentaa, miten karisma määritellään tässä tutkielmassa. Käsitän karisman syntyvän johtajan ja tämän seuraajien välisessä vuorovaikutustilanteessa, vahvasti johtajan poikkeuksellisiin ominaisuuksiin tukeutuvana kognitiivisaffektiivisena ilmiönä, jossa on myös behavioristinen ulottuvuus. Karismalla on johtajan seuraajiin monipuolisia vaikutuksia, joiden kautta voidaan arvioida henkilön karismaattisuutta. Karismaattinen johtajuus nousee esille erityisesti poikkeuksellisissa yhteiskunnan kriisitilanteissa, joissa syntyy tarve karismaattiselle persoonalle. Tämän määritelmän avulla analysoin myöhemmin, miten Sanna Marinin karismaattisuus nousee esille valituissa uutisartikkeleissa.

3 TUTKIMUSMENETELMÄN JA AINEISTON ESITTELY

Tämä kandidaatintutkielma perustuu laadulliseen tutkimukseen ja sen metodologiaan. Esittelen seuraavaksi lyhyesti, mitä näillä tarkoitetaan ja miksi päädyin valitsemaan tämän tulokulman. Avaan myös, mitä tutkimusmenetelmää aion hyödyntää, ja mikä perustelee sen valinnan aineistoni näkökulmasta. Esittelen käyttämäni aineistoni ja taustoitan siihen vaikuttaneita tekijöitä.

3.1 Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi

Heti aluksi on huomioitava, ettei laadullisesta tutkimuksesta ole yksiselitteistä määritelmää, vaan määritelmät riippuvat kunkin tutkijan omasta tulokulmasta aiheeseen. Laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus voidaan kuitenkin ymmärtää eräänlaiseksi kattotermiksi, joka kattaa useita lähestymistapoja ja tutkimusperinteitä, ja jolle on löydettävissä useita tunnusmerkkejä. Suomalaisissa metodologiaoppaissa kvalitatiiviseen tutkimukseen liitetään ilmaisuja kuten laadullinen, ihmistieteellinen, pehmeä, ymmärtävä ja tulkinnallinen tutkimus. (Tuomi & Sarajarvi, 2013, s. 9–11, 17.)

Metodologia puolestaan kuvaa ymmärrettävissä olevaa todellisuutta, tieteellistä pohjanäkemyistä sekä yleistä maailmankatsomusta. Metodologian kautta tutkija kykenee ymmärtämään oman tutkimuksensa mahdollisuudet ja rajoitteet, suhteessa muihin tutkimuksiin ja todellisuuteen. Tiivistetympin metodologia määritellään metodiikaksi tai metodien käytöksi, joiden avulla hankitaan uutta tietoa todellisuudesta. Keskeistä on, miten näitä metodeja käytetään tietyn päämäärän – tutkimuskysymyksen – ratkaisemiseksi. Metodit siis perustelevat tutkimuksessa

tuotetun tiedon, kun taas metodologia pohtii, onko tämä käytetty metodi järkevä tutkimuksen kannalta. (Tuomi & Sarajärvi, 2013, s. 12–13.) Ihmistieteellisessä tutkimuksessa jaotellaan tavallisesti tutkimusmenetelmät määrällisiin eli kvantitatiivisiin sekä laadullisiin eli kvalitatiivisiin menetelmiin. Nämä tutkimukselliset valinnat metodien käytöstä ovat selitettävä auki, jotta lukijat ja muut tutkijat voivat arvioida menetelmien soveltuvuutta ja luotettavuutta. (Vuori, ei pvm.) Tämän johdattamana esittelen seuraavaksi tutkielmassa hyödyntämäni menetelmän tarkemmin.

Käyttämäni tutkimusmenetelmä aineiston analyysissä on laadullinen sisällönanalyysi ja sen prosessit. Sisällönanalyysiä voidaan pitää kvalitatiivisen analyysin perustyökaluna, joka voi olla paitsi yksittäinen metodi, myös väljempi teoreettinen kehys, jonka pohjalta analyysiä voidaan tehdä. Sen prosessiin kuuluu tutkijan valitseman aineiston litterointi tai koodaaminen, joka käytännössä tapahtuu tutkijalähtöisesti. Koodaamisessa on keskeistä tekstin kuvaileminen, aineiston jäsenitys ja tämän jäsenityksen testaaminen. Aineiston koodaamisen jälkeen kerätyt havainnot voidaan luokitella, teemoitella tai tyyppitellä. Nämä kuvaavat yksittäisten havaintojen muodostamista isommiksi kokonaisuuksiksi, kuten yläluokiksi. (Tuomi & Sarajärvi, 2013, s. 91–93.) Koska valitsemani aineisto koostuu uutisartikkeleista, on sisällönanalyysi menetelmänä sopiva valinta aineiston tulkintaan. Karismateoria toimii analyysin työkaluna, jonka avulla voin löytää karismaattiseksi luokiteltuja piirteitä Sanna Marinin kuvauksista artikkeleissa. Näitä piirteitä koodataan ja luokitellaan laajempiin yläluokkiin, jotka muodostavat tämän tutkielman analyysiluvun.

Sisällönanalyysissä on löydettävissä kolme eri toteuttamisen tapaa, jotka kuvaavat käytetyn aineiston ja teorian suhdetta. Aineistolähtöinen eli induktiivinen logiikka etenee yksittäisestä havainnosta yleiseen, kun taas teorialähtöinen eli deduktiivinen etenee yleisestä yksittäiseen havaintoon. Kolmantena ja ehkä vähemmälle huomiolle jäävä tapa on teoriaohjaava eli abduktiivinen logiikka. Lähtökohtana tässä abduktiivisessa tavassa on, että aineiston analyysi etenee vapaasti tutkijan oman havainnoinnin mukaan, mutta hän voi käyttää apunaan tiettyä teoreettista viitekehystä – tai sitten tehdä koodausta aineisto edellä. (Tuomi & Sarajärvi, 2013, s. 95; ks. myös Silvasti, 2014.)

Tähän tutkielmaan valitsin laadullisen sisällönanalyysin abduktiivisen lähestymistavan, sillä se edistää aineiston tulkintaa ja tutkimuskysymykseen vastaamista parhaiten. Valittu aineisto koostuu uutisartikkeleista, joiden sisältöjä analysoin sisällönanalyysin avulla. Vaikka olen päättänyt hyödyntää tutkielmani teoreettisena viitekehystenä karismateoriaa, on otettava huomioon mahdollisuus, että aineistosta nousee sellaisia havaintoja, joille ei löydy sopivaa selitystä valitsemastani teoriasta. Mikäli Sanna Marinin karismaattisuudesta löytyy teorian ulkopuolisia havaintoja, haluan tuoda ne mukaan analyysiin. Jos olisin valinnut tiukasti teorialähtöisen lähestymistavan, olisi se saattanut rajoittaa tutkimuskysymykseen vastaamista, sillä teorialähtöisessä tavassa ilmiöstä jo tiedetty määrittelee sen, miten aineiston hankinta järjestetään, ja miten ilmiö lopulta määritellään (Tuomi & Sarajarvi, 2013, s. 98).

3.2 Aineistona uutisartikkelit

Tutkielman aineisto koostuu Yle-uutisten nettisivuilta löytyvistä artikkeleista. Suomessa luetaan merkittävästi erilaisia sanomalehtiä ja uutisia kansainvälisesti katsottuna (Jyrkiäinen, 2017, s. 58), joten on mielekästä tutkia, miten pääministerin karisma ilmenee suomalaisissa uutisissa. Lisäksi valintaan vaikutti suomalainen tutkimus Barack Obaman karismaattisuudesta, jossa aineistona käytettiin Helsingin Sanomien uutisia. Tutkielman alkuvaiheessa tiesin, että Sanna Marinista löytyy valtavasti sopivaa aineistoa, johtuen hänen suuresta mediapresenssistään. Yleisradion uutisartikkelien valintaa perustelen sillä, että Yleisradio on pääosin julkisrahoitteinen yhtiö, jonka toiminta ei perustu mainostuloihin; täten Yle-uutisia voidaan pitää suhteellisen neutraalina uutislähteenä.

Valitut artikkelit ovat uutisartikkeleita ja analyysyjä, sisältäen myös yhden erikoishaastattelun. Keräsin aineiston Yle-uutisten hakutoiminnolla, käyttäen rajauksessa omaa aikaväliä. Pääasiallisena hakusanana toimi yksinkertaisesti "Sanna Marin", mutta löytääkseni laajempia tuloksia, käytin hakusanana myös "Sanna Marin hallitusohjelma" löytääkseni Marinin edistämiä poliittisia asioita. Ideaaleinta olisi ollut käyttää pelkkää hakutermiä "Sanna Marinin karisma", mutta kyseinen hakusana

ei tuottanut pelkkään ”Sanna Marin”-hakuun verrattuna lisäarvoa, joten keskityin vain yhteen päähakusanaan. Hakutuloksia löytyi annetulla aikavälillä satoja vaihtoehtoja, joten päätin keskittyä vain niihin uutisiin, jotka kuvailevat Sanna Marinia henkilökohtaisesti tai liittyvät hänen pääministeriYTEensä. Tämän päätöksen taustalla oli lähtökohtaisesti Max Weberin ajatus karismasta voimakkaasti henkilökohtaisena ilmiönä. Artikkeleita valikoitui lopulliseen analyysiin kaksikymmentäneljä kappaletta, mutta osa artikkeleista ovat päällekkäisiä, eli muutamassa puhutaan käytännössä samasta asiasta, mutta eri näkökulmasta.

Alustavassa aineiston keruussa positiiviseksi ongelmaksi ilmeni erittäin kattava valikoima analyysiin soveltuvista artikkeleista. Täten päätin – tutkielmani mitoituksella – rajata aineiston kattamaan Sanna Marinin ensimmäisen vuoden pääministerinä, alkaen hänen valinnastaan pääministeriksi 8.12.2019, päättyen vuoden päähän 9.12.2020. Tämä tarjoaa mielekkään tulokulman aiheeseen, sillä on kiinnostavaa, miten politiikan huipulle astuneen henkilön karisma ilmenee hänen uransa ensiaskeleilla. Valitsin uutisartikkelit niin, että niissä käsitellään Mariniin liittyviä ominaisuuksia, kuten ulkonäköä, käyttäytymistä, puheita, tekoja, päätöksiä sekä kommentteja. Tällä pyrin siihen, että aineisto on mahdollisimman edustava, jonka pohjalta voi tutkia Marinin karismaattisuutta. Marinin pääministeriuran viimeisinä vuosina median uutisointi tuntui keskittyneen hänen ulkonäkönsä tai sosiaalisen median päivitysten kommentointiin – jopa paheksuntaan – kun taas aineistossani näkökulma on hillitympi.

Sanna Marinin ensimmäinen pääministerivuosi oli tapahtumarikas, sisältäen muuan muassa hänen valtavan kansainvälisen mediahuomion, globaalin koronakriisin sekä erilaisia mediakohuja. Yleisesti näissä valituissa uutisissa ei eksplisiittisesti puhuta Sanna Marinin karismaattisuudesta, muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta. En myöskään löytänyt annetulla aikavälillä yhtäkään täysin Marinin karismaan keskittyntä uutista. Voiko tämä itsessään kertoa karisman puutteesta vai siitä, ettei karismaa ymmärretä kunnolla Suomessa?

4 ARTIKKELEIDEN ANALYYSI JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Tämä luku on jaoteltu aineiston koodauksen myötä rakentuneiden yläluokkien mukaisesti. Koodasin aineistoa Tuomen & Sarajärven (2013, s. 109) esittelemän sisällönanalyysin rungon pohjalta. Ensin kävin läpi koko aineiston ja alleviivasin samankaltaisuuksia, minkä jälkeen redusoin eli pelkistin ilmauksia. Näistä pelkistetyistä ilmauksista etsin lisää yhteneväisyyksiä, ja klusteroin eli ryhmittelin ilmaukset noin kymmeneen alaluokkaan. Edellisessä luvussa totesin, että lähestymistapa analyysissä on abduktiivinen eli teoriaohjaava, jolloin aineiston abstrahointivaiheessa toin teoreettiset käsitteet ja ajatukset valmiiksi karismateoriasta, jonka valossa muodostin yläluokat. Näitä yläluokkia tuli neljä kappaletta: Sanna Marinin poikkeuksellisuus, Marinin johtaja-seuraaja-suhde, Marin esikuvana sekä Marin mielipiteitä jakavana hahmona. Kaksi ensin mainittua yläluokkaa ovat palautettavissa tutkielmassani käytettyyn karismateoriaan. Esikuvallisuus ja kahtiajakoisuus perustuvat osittain karisman teoriaan, mutta näiden yläluokkien muotoutumiseen vaikuttivat myös omat havaintoni aineistosta – abduktiivisen sisällönanalyysin tavoin.

Argumentoin seuraavaksi, miten Sanna Marinin karismaattisuus ilmenee Yle-uutisten artikkeleissa hänen ensimmäisen pääministerivuotensa aikana. Olen jaotellut ja numeroinut uutiset vanhimmasta uusimpaan, esimerkiksi aineistoni ensimmäinen uutinen on päivätty 8.12.2019 ja viimeinen 9.12.2020. Artikkeleita on 24 kappaletta. Käytän tekstissä lyhenteitä, eli ensimmäinen uutinen on viittauksissa ”YLE1”, seuraava ”YLE2”, kun taas viimeinen on ”YLE24”. Lähdeluettelossa on lista valituista uutisista.

4.1 Sanna Marinin poikkeuksellisuus

Max Weberin (1978) mukaan karismaattinen johtaja eroaa tavallisesta johtajasta hänen poikkeuksellisten ja erinomaisten ominaisuuksiensa – jopa sankaruutensa vuoksi. Jayakody (2008) nostaa myös karismaattisen johtajan poikkeuksellisuuden; johtaja on tavallisen ihmisen yläpuolella. Tällainen poikkeuksellisuus Sanna Marinin kohdalla tulee esille Ylen uutisissa, jota seuraavaksi käsittelem. Laajennan Weberin ajatusta karisman poikkeuksellisuudesta, sillä Weber ei tarkemmin avaa, mitä hän tarkoittaa ”poikkeuksellisilla ominaisuuksilla”. Keskeistä on, miten uutisissa kuvataan Marinia muista poikkeavana pääministerinä ja henkilönä.

Aineiston ensimmäisessä uutisessa joulukuulta 2019 kuvataan Marinin ominaisuuksia, jotka erottavat hänet väistyvästä pääministeristä Antti Rinteestä. Marinin valintaa kuvataan ensinnäkin ”melkoiseksi imagonmuutokseksi”, sillä hän on modernin poliitikon tavoin mukana sosiaalisessa mediassa sekä taitava nopeassa ja avoimessa keskustelussa. Lisäksi Marinia luonnehditaan ”selväsanaiseksi ja vakuuttavaksi” mediaesiintyjäksi, jolla on myös ”lavakarismaa joukkojen edessä” – toisin kuin hallituskriisin vuoksi väistyvällä pääministerillä Rinteellä. Tärkeää on huomata, että Marin valittiin Suomen historian kolmanneksi naispääministeriksi, mikä jo itsessään herätti keskustelua hänen ympärillään. (YLE1.) Tämän kautta on tulkittavissa, että Marin on poikkeuksellinen ainakin väistyvään pääministeriin verrattuna. Lisäksi eksplisiittinen maininta Marinin lavakarismasta osoittaa, että Marinia pidetään vakuuttavana esiintyjänä. Karismaattisen johtajan on oman poikkeuksellisen vaikutusvaltansa kautta pyrittävä vetoamaan muihin, joten hän tarvitsee esiintymistaitoja. Teoriaosuudessa mainitsin, että naispoliitikot nousevat tavallisesti johtaviin asemiin kriisitilanteissa uudistaakseen puolueensa mielikuvaa – samoja yhtymäkohtia on löydettävissä myös Sanna Marinista.

Välittömästi Marinin tullessa valituksi pääministeriksi 8. joulukuuta 2019, hänen ympärillään alkoi poikkeuksellinen mediahuomio, joka sai etenkin kansainvälisen median kiinnostumaan Suomen uudesta pääministeristä. Pelkkä Marinin pääministeriehdokkuus sai muuan muassa New York Timesin, Le Monden ja BBC:n uutisoimaan hänestä (YLE4). Ranskassa kirjoitettiin poikkeuksellisen näkyviä uutisia Suomen uudesta pääministeristä, joka ei tavallisesti edes ylitä paikallista

uutiskynnystä (YLE5). Ulkomailla oltiin kiinnostuneita Marinin nuoresta iästä ja sukupuolesta, ja häntä kuvataan eräässä uutisessa adjektiivilla ”politiikan ennätysnainen”. Kansainvälisessä mediassa kuvattiin Marinin poikkeuksellisen nopeaa nousua politiikassa: seitsemässä vuodessa Tampereen kaupunginvaltuuston puheenjohtajasta Suomen pääministeriksi. Viestipalvelu Twitterissä lähti leviämään Helsingin Sanomien toimittajan twiitti, jossa hehkutettiin Marinin valintaa ja hänen hallituksensa naisministereitä tunnisteella #newgeneration – Marin edustaa hallituksensa kanssa politiikan ”uutta sukupolvea”, joka nautti alkuvaiheessa merkittävää mediahuomiota. (YLE2.) Näillä voimakassävyytteisillä sanoilla luodaan mielikuvaa poikkeuksellisesta pääministeristä, joka rikkoo ennätyksiä ja edustaa uudenlaista sukupolvea politiikassa – vastakohtana tavalliselle vakiintuneelle politiikalle. Tämä on tulkittavissa Housen (1976, s. 4) mukaisesti karismaattisen johtajan piirteisiin.

Marinin todetaan keränneen ensimmäisen viikkonsa aikana ulkomailla enemmän huomiota kuin silloinen presidentti Sauli Niinistö koko vuonna (YLE6), mikä osoittaa uudenlaisen kiinnostuksen heräämisen suomalaiseen politiikkaan. Eräässä uutisessa pääministeri Marinia analysoidaan räikeillä adjektiiveilla ”nouseva tähti” ja ”maailman nuorin”, joka nauttii ”kansainvälistä hypetystä” jo pääministeriuransa ensiaskeleilla. Tämän mediahuomion ansiosta artikkelissa todetaan, että suuret eurooppalaiset johtajat todennäköisesti jo tuntevat Marinin, vaikka hän on ollut vasta muutaman päivän pääministerinä. Marinia kuvataan ”superjulkikiseksi jo ennen tekoja” (YLE7), ja oheinen sitaatti Ylen uutisesta kuvaa Marinin merkitystä koko Suomen maakuvan uudistumisessa maailmalla:

New York Times otsikoi Sanna Marinin olevan maailman nuorin pääministeri. On sanottu, että hallituksen nuoruus ja naiseus ovat brändänneet Suomi-kuvan uusiksi. -- Pääministerin selkään tuntuu kasvaneen muutamassa päivässä teräsnaisen viitta. YLE4 / 10.12.2019

Keskeistä uutisissa on, miten Marinia kuvataan toisaalta aivan tavalliseksi ”kolmekymppiseksi uraäidiksi”, joka on kuitenkin samalla hyvin erityinen – jopa yksi ”maailman ihmeistä” (YLE12). Toisaalta uutisissa käsitellään myös Sanna Marinin johtamaa hallitusta ja etenkin sen naisvoittoisuutta, mutta niissäkin jutuissa korostetaan Sanna Marinia yksilönä, eikä niinkään hänen

hallitustaan kokonaisuutena. Osoittaako tämä silloisen hallituksen politiikan henkilöitymisen Sanna Mariniin, jo poikkeuksellisen varhaisessa vaiheessa?

Koronapandemian ollessa akuuteimmillaan huhtikuussa 2020, Sanna Marinista tehtiin juttu sekä Britannian että Yhdysvaltojen Vogue-lehtiin, joilla molemmilla on kymmeniä miljoonia lukijoita. Ylen artikkelissa todetaan yksiselitteisesti, että ”kukaan suomalainen poliitikko ei ole koskaan saanut vastaavaa julkisuutta maailmalla”. Jutussa nousee esille, miksi Marin kiinnostaa ulkomailla: hänen työnsä ja perheensä yhdistäminen sekä yleisesti naisten työssä käyminen. Suomen politiikka näyttäytyykin Marinin johdolla ”harvinaislaatuksena ja jännittävänä” myös siksi, että Marinin hallitus on naisvaltainen, mikä on poikkeuksellista kansainvälisesti. (YLE12.) Weberin mukaan tällainen johtajan poikkeuksellisuus on yksi karismaattisuuden keskeisimmistä piirteistä, joten tämä artikkeli viittaa Sanna Marinin karismaattisuuteen.

Marinin käyttämä retoriikka nousee esille hänen Voguen haastattelussaan, jossa kuvataan Marinin tapaa puhua erilaisena verrattuna tavalliseen poliitikkoon. Tämä korostaa jälleen näkökulmaa ”vanhan maailman politiikka versus Marinin uusi poikkeuksellinen politiikka”:

Toimittaja ihmettelee Marinin tapaa puhua. Sanat eivät tunnu kumpuavan tavallisesta poliitikon puhemyllystä. Marin kertoo itse oppineensa tyyliä entisen kotikaupunkinsa Tampereen kunnallispolitiikassa. – Tavoitteet voi saavuttaa vain yhteistyössä toisten ihmisten kanssa. Se on tärkein läksy, jonka olen oppinut. YLE12 / 31.3.2020

Marinin tullessa valituksi SDP:n puheenjohtajaksi elokuussa 2020, häntä kuvataan eräässä uutisessa poikkeuksellisenä oman puolueensa sisällä. Hän on nimittäin yksi SDP:n ”kaikkien aikojen vasemmistolaisimmista puheenjohtajista”, jonka arvot ovat lähimpänä feministipuoluetta ja vasemmistoliittoa. (YLE17.) Hän on siis poikkeuksellinen henkilö sekä omassa puolueessaan että Suomen pääministerinä. Loppuvuonna 2020 Marin valittiin sekä BBC:n että Forbesin vaikutusvaltaisimpien naisten listoille (YLE22; YLE24), jatkaen hänen kansainvälisen mediahuomionsa kasvua.

Edellä mainittujen seikkojen kautta todettakoon, että Sanna Marina voidaan monella tapaa pitää poikkeuksellisenä henkilönä, niin Suomessa kuin

kansainvälisestikin. Marin sai poikkeuksellista kansainvälistä mediahuomiota jo ennen hänen valintaansa pääministeriksi, jollaista kukaan muu suomalainen poliitikko ei ole aiemmin saanut. Lisäksi Marin puhuu eri tavalla kuin tavallinen poliitikko, ja hän on poikkeuksellinen jopa oman puolueensa sisällä. Marinin ja hänen hallituksensa naisjohtajia pidetään uutisissa uuden sukupolven politiikkana, joka on uutta, jännittävää ja poikkeuksellista. Suomen pääministeri tunnetaan eurooppalaisten johtajien pöydissä muutama päivä tehtävään astumisen jälkeen, ja Marinin kuvataan kasvattaneen ”teräsnaisten viitan” ylleen. Marin näyttäytyy uutisissa naisjohtajana, joka nousee tavallisen ihmisen yläpuolelle ja rikkoo ennätyksiä poikkeuksellisesti, joka on Jayakodyn (2008, s. 839) karisman ulottuvuuksien mukaan karismaattisen johtajan tunnuspiirre. Weber näkee karismissa keskeisimpänä johtajan poikkeuksellisuuden arkipäiväisen elämän ulkopuolella, ja näiden artikkelien perusteella Marin on luokiteltavissa poikkeukselliseksi johtajaksi, joka vaikuttaa karismaattiselta.

4.2 Sanna Marinin johtaja-seuraaja-suhde

Keskeistä karismaattisessa johtajuudessa on johtajan ja seuraajien välinen suhde, joka perustuu tunnepohjaiseen sitoutumiseen (Weber, 1978). Housen (1976) mukaan karismaattisilla johtajilla on useita vaikutuksia seuraajiinsa, kuten seuraajien emotionaalinen sitoutuminen johtajaansa. Johtajan seuraajien kokema todiste ja hyväksyntä perustelevat varsinaisesti johtajan karismaattisuuden, minkä vuoksi karisma voi hävitä äkillisestikin, mikäli seuraajat eivät enää koe johtajaansa karismaattisena (Weber, 1978). Karisma perustuu näin ollen johtajan ja hänen seuraajiensa väliseen vuorovaikutukseen, jolloin seuraajat pyrkivät jäljittelemään johtajaansa (Conger & Kanungo, 1987). Näiden pohjalta käsittelen seuraavaksi, miten Sanna Marinin ja hänen seuraajiensa välinen suhde näyttäytyy aineistossa.

Weberin mukaan karismaattinen johtajuus nousee esille yhteiskunnassa kriisien keskellä, jotka tuottavat kollektiivista ”kiihtymystä” ja täten antautumista johtajan sankaruuteen (Weber, 1978b, s. 1121). Koronapandemian levittyä keväällä 2020 Suomeen, Marinin kriisiaikaista johtajuutta kuvataan aineistossa poikkeuksellisesti.

Heti kriisin alussa pääministeri pyrki tekemään selväksi oman auktoriteettinsa toteamalla, että ”langat ovat olleet tiukasti hallituksen käsissä ja töitä on tehty viikon jokaisena päivänä”, minkä voi tulkita olevan Marinin keino rakentaa omaa johtajuuttaan ja vakuuttavuuttaan. Tämän lisäksi Marin korostaa monitahoisen yhteistyön merkitystä ja hänen omaa valppauttaan koronakriisin hoidossa. (YLE11.) Congerin & Kanungon (1987, s. 641) teorian mukaisesti tämä voidaan luokitella karismaattisen johtajan käyttäytymispiirteisiin, jolloin johtajan tavoitteena on hänen luotettavuutensa, ammattitaitoisuutensa ja voimansa osoittaminen.

Kriisin ollessa akuuteimmillaan, Marin otti myös tiukkasanaanaisen linjan pääministerinä muuan muassa ohjeistamalla, että ”nyt ei ole oikea aika lähteä mökille”. Tätä toteamusta siteerattiin useassa eri mediassa, mukaan lukien Yleisradiolla (YLE14). Eräässä elokuun 2020 uutisessa Marinin kuvataan tulleen koronakevään aikana Suomen kansalle tutuksi ”tiukkoja ohjeita tiedotustilaisuuksissa jakavana pääministerinä” (YLE19). Karismaattisen johtajan yhdeksi tunnusomaiseksi tavoitteeksi voidaan mieltää olevan vaikuttaminen johdettaviinsa niin, että he hyväksyvät ja toteuttavat johtajan tahtoa (House, 1976, s. 4). Marinin siis voidaan tulkita olleen jämäkkä kriisijohtaja, joka yritti vaikuttavan johtajuuden kautta saada kansalaiset ymmärtämään kriisin vakavuuden ja toimimaan Marinin ohjeistuksien mukaisesti – karismaattisen johtajan tavoin. Kuten Weber toteaa, tällainen yhteiskunnallinen kriisi synnyttää tarvetta karisman esiintymiselle, sillä kriisit koettelevat yhteisön perusarvoja. Myöhemmin elokuussa 2020 Marinin roolia kriisijohtajana kuvataan Ylen analyysissä seuraavasti:

Kymmenessä kuukaudessa Sanna Marinista on ehtinyt tulla maan äiti. Koronakriisin aikana hän on ilmestynyt tuon tuosta televisioon kertomaan, että ”nyt ei ole aika tavata mummoa tai lähteä mökille”. Hallitus on tullut monin tavoin ihmisten iholle: pääministeri on kertonut, mihin milloinkin voi matkustaa ja mihin suuntaan yskiä. Vaikeina aikoina kansa kaipaa selkeätä sanomaa. Marinilla on Rinteeseen verrattuna karismaa, mutta kuinka pitkälle se riittää? YLE17 / 23.8.2020

Tässä sitaatissa nousee esille Marinin korona-aikainen johtajuus, joka on tullut suomalaisten iholle. Tämän voi tulkita olevan yksi karismaattisuuden tunnuspiirteistä, sillä karismaattisen johtajan suhde johdettaviinsa on emotionaalinen ja intiimi (House, 1976). Kriisin aiheuttama epätoivo saa ihmiset kaipaamaan vahvaa johtajaa, jonka

Sanna Marinin todetaan uutisten perusteella juuri olleen. Marinin kuvaaminen ”maan äitinä” osoittaa, että hänen suhteensa johdettaviin eli suomalaisiin, on ollut intiimi ja läheinen. Marinin ja hänen hallituksensa suosio nousi kriisikevään kannatuskyselyissä poikkeuksellisella tavalla, eli sen suhteen Marinin voidaan tulkita onnistuneen tavoitteessaan (YLE16).

Marinin kannatus oman puolueensa sisällä nousee myös esille. Kun Marin valittiin SDP:n puheenjohtajaksi elokuussa 2020, hänen valintansa oli yksimielinen, sillä hänelle ei ilmaantunut vastaehdokkaita kilpailuun. Marinin valintaa pidettiin itsestäänselvyytenä, sillä SDP oli vahvasti henkilöitynyt Marinin ympärille. Taustalla vaikutti aineiston mukaan koronakriisi ja sen aiheuttama ”turvallisuushakuisuus”, joka nosti Marinin hallituksen suosiota. Hänen puheenjohtajuuttaan SDP:ssä kuvataan puoluetta yhdistävänä tekijänä, sillä Marinin edeltäjät olivat jättäneet puolueeseen sisäistä katkeruutta, jota Marin pyrki tietoisesti korjaamaan. (YLE16; YLE17; YLE18.) Hän oli siis suosittu puolueensa sisällä, ja hänen roolinsa puolueen yhdistämisessä oli keskeinen. Tämä kuvastaa Marinin suhdetta puolueensa jäseniin onnistuneena.

Näiden havaintojen pohjalta voi todeta, että Sanna Marinin suhde suomalaisiin ja oman puolueensa jäseniin on ollut läheinen ja intiimi. Marin nautti sekä suomalaisten että puolueensa sisällä laajaa kannatusta, joka oli poikkeuksellista pääministerille. Taustalla vaikutti keskeisesti koronakriisi, joka synnytti tarvetta karisman esiintymiselle ja sai kansalaiset kaipaamaan vahvaa johtajaa. Weberin (1978, s. 241–245) mukaan karismaattinen johtaja pystyy kriisitilanteessa ohjaamaan seuraajiaan jopa vallankumouksellisesti; aineiston perusteella Marin pyrki saamaan suomalaiset toimimaan hänen hallituksensa ohjeistuksien mukaisesti, ja tämä vaatii ainakin jonkin verran karismaattisuutta.

4.3 Sanna Marin esikuvana

Läpi aineiston toistuu yksi selvä teema, joka on narratiivi Sanna Marinin noususta tavallisesta taustasta politiikan huipulle pääministeriksi. Uutisissa haastatellaan paitsi suomalaisia, myös virolaisia, jotka molemmat nostavat esille Marinin ”tavallisuuden”

asioissa, joita he hänessä ihailevat. Aineistossa kuvataan Marinin kasvua sateenkaariperheessä, josta seksuaalivähemmistöt ovat erään artikkelin mukaan voineet saada kaipaamaansa representaatiota. Nämä tekijät ovat rakentamassa esikuvallisuutta, jota Sanna Marin on voinut monelle edustaa. Tämä yläluokka perustuu osin omiin havaintoihin, sillä näen, että johtajan esikuvallisuus on tärkeää karismaattisuudessa. Myös House (1976, s. 6) ja Jayakody (2008, s. 839) käsittelevät tällaista karismaattisen johtajan esikuvallisuutta. Jayakodyn mukaan seuraajien tulee kokea johtaja ihanteellisena edustuksena koko ryhmästä, kun taas House korostaa johtajan käyttäytymisen jäljittelyn merkitystä seuraajien keskuudessa.

Eräässä uutisessa kuvataan esimerkinomaisesti Ranskan presidentti Emmanuel Macronia, joka on huippuyliopiston käynyt lääkäriperheen poika, mitä pidetään "poliitikolle perinteisenä" väylänä politiikan huipulle (YLE5). Verratessa Marina tällaisiin perinteisiin poliitikkoihin, hänen tavanomainen taustansa nousee esille kansainvälisen median jutuissa, jonka oheinen sitaatti tiivistää. Siinä korostetaan Marinin kasvua vaatimattomissa oloissa, sillä Marin työskenteli kaupan myyjänä, valmistui suvunsa ensimmäiseksi ylioppilaaksi, ja silti nousi Suomen tärkeimmäksi henkilöksi -hyvinvointivaltion ansiosta. Marin edustaa vakiintuneen järjestyksen vastakkaista poliitikkoa karismaattisen johtajan tavoin (House, 1976, s. 4), täten Marinin tarina saattaa toimia kansalaisille esikuvana, johon he pystyvät samaistumaan. He saavat uskoa, että kuka tahansa voi nousta yhteiskunnan huipulle - sosioekonomisesta taustasta huolimatta.

Suomen uusi pääministeri kasvoi sen sijaan vaatimattomissa oloissa, oli sukunsa ensimmäinen lukion käynyt ja työskenteli opintojen ohella Sokoksen myyjänä. Ranskasta katsoen se on suorastaan vallankumouksellista. Ranskassa voikin kerskailla suomalaisella hyvinvointivaltiolla ja tasa-arvoisella koulutuksella. Meillä vaikeistakin lähtökohdista voi nousta yhteiskunnan huipulle. YLE5 / 10.12.2019

Marinin tavallisuus näyttää vaikuttavan ihmisiin eri tavoilla aineiston perusteella. Marinin tullessa valituksi pääministeriksi joulukuussa 2019, Viron sisäministeri Mart Helme kritisoi valintaa kyseenalaistamalla Marinin kyvykkyyttä, ja nimittämällä häntä "kassatyöksi, josta on tullut pääministeri". Tämän jälkeen Helme kutsui pääministerin vaihdosta "järjettömimmäksi vuosisatoihin". (YLE8.) Marinin

saapuessa valtiovierailulle Viroon tammikuussa 2020, Ylen uutisessa kysyttiin tavallisilta virolaisilta heidän mielipiteitään Marinista:

Virossa arvostetaan ihmistä, joka etenee huipulle omien saavutustensa, ei vanhempiensa aseman, kautta. Juuri siksi meillä on ilmaiset yliopistot. Ihminen, joka tulee vaatimattomasta taustasta, osaa usein nähdä yhteiskunnalliset ongelmat paremmin kuin ihminen, joka on syntynyt kultalusikka suussa. Hienoa, että tavallisesta taustasta voi nousta huipulle! YLE10 / 10.1.2020

Kyseinen sitaatti osoittaa, että Marinin tavallista taustaa kunnioitetaan ihmisten keskuudessa. Marinaa pidetään lisäksi ”omien saavutustensa” kautta huipulle nousseena, toisin kuin esimerkiksi Ranskassa, jossa presidentti Macron mielletään korkean sosioekonomisen taustansa vuoksi tyypilliseksi poliitikoksi (YLE5). Jayakodyn (2008, s. 839) mukaisesti Marinin arvostusta voidaan pitää karismaattiselle johtajalle tyypillisenä, sillä seuraajien tulee kunnioittaa johtajaansa. Housen (1976, s. 7) karismaattisen johtajuuden vaikutusten mukaan johtajan seuraajat pyrkivät hänen samaistumiseensa ja jäljittelyynsä. Jos Sanna Marin nähdään kansalaisten silmissä esikuvana, he myös todennäköisesti pyrkivät Marinin jäljittelyyn.

Mielenkiintoisena havaintona aineistosta nousee Marinin kasvu sateenkaariperheessä. Yksi artikkeleista kuvaa Marinin valintaa pääministeriksi ”mullistavana seksuaali- ja sukupuolivähemmistöille”. Pääministeriksi on noussut henkilö, joka on kahden äidin kasvattama, ja vaatii esimerkiksi transsukupuolisia koskevan lainsäädännön uudistamista. Monet ovat uutisen mukaan epäilleet sateenkaariperheissä kasvaneiden lapsien mahdollisuuksia tulla täysivertaisiksi yhteiskunnan jäseniksi, mutta Marinin nousu pääministeriksi osoittaa, että mikä tahansa on mahdollista; Marinin valintaa kuvataan jopa ”huojennuksen hetkeksi” vähemmistöryhmille. Kansainvälisessä mediassa Marinin sateenkaariperhetaustaa kuvattiin ”toivon pilkahdukseksi” yhdysvaltalaiselle sateenkaariyhteisölle. (YLE9.) Marina voidaan tämän perusteella luonnehtia ainakin seksuaalivähemmistöjen keskuudessa esikuvaksi, joka on karismaattisen johtajan tunnuspiirre, kuten edellä todettu.

Marinin politiikkaa kuvataan uutisissa uuden sukupolven politiikaksi, joka vetoaa erityisesti nuoriin. Marina luonnehditaan mielikuvia rikkovaksi pääministeriksi, joka ei istu perinteiseen pukua pitävän miesjohtajan kuvaan (YLE20),

joka ei kuulu kirkkoon sekä edustaa oman puoleensa sisälläkin poikkeuksellisen vasenta laitaa (YLE3). Hän käyttää sosiaalista mediaa taitavasti hyväkseen, jossa hän jakaa tietoa omaa yksityiselämästään. Joulukuussa 2020 Marinista ja hänen puolisostaan tehdyssä haastattelussa todetaan, että Marin on jakanut esimerkiksi heidän häpäivästään valokuvia sosiaalisessa mediassa. (YLE23.) Amerikan Vogueissa julkaistussa jutussa kirjoitetaan asioista, jotka kiinnostavat Sanna Marinissa, kuten työn ja perheen yhdistäminen sekä naisten työssä käyminen (YLE13). Marin siis käyttäytyy epätavanomaisesti ja tavallisen poliitikon normien vastaisesti – karismaattisen johtajan tavoin (Conger & Kanungo, 1987, s. 641).

Nämä edellä mainitut tekijät ovat luomassa kuvaa Sanna Marinista esikuvallisena hahmona, jonka ”tavalliseen” tarinaan on kansalaisten helppo samaistua ja jäljitellä. Marin työskenteli tavallisena kaupan myyjänä ja on suvunsa korkeimmalle koulutettu, joka nousi politiikan huipulle omien ansioidensa avulla. Vaikka tätä voidaan pitää ristiriitaisena verrattuna esimerkiksi Max Weberin määritelmään karismaattisen johtajan poikkeuksellisuudesta, on huomioitava, että Marinin esikuvallisuus voi lisätä hänen seuraajiensa emotionaalista kiintymystä, mikä puolestaan on tärkeää karismaattisuudessa. Conger & Kanungo (1987, s. 641) määrittelevät karismaattisen johtajan henkilöksi, jonka käyttäytyminen on epätavanomaista tai normien vastaista, ja jonka visio paremmasta tulevaisuudesta tekee hänestä pidetyn sankarin, johon seuraajat samaistuvat. Monet Marinia puoltavat kansalaiset korostavat juuri Marinin tavallisuutta, ja etenkin seksuaalivähemmistöt saivat aineiston mukaan uudenlaista toivoa sateenkaariperheessä kasvaneen Marinin noususta pääministeriksi. Toisaalta hänen tavallista taustaansa kritisoidaan ja häntä nimitetään ”myyjätytöksi”, johon liittyy myös seuraava yläluokka.

4.4 Sanna Marin mielipiteitä jakavana hahmona

Viimeisenä yläluokkana aineistosta nousi Sanna Marin mielipiteitä jakavana hahmona. Aineiston perusteella hän keräsi ensimmäisen pääministerivuotensa aikana poikkeuksellista suosiota ja kannatusta, mutta toisaalta kritiikkiäkin esitettiin. Edellä

käsittelin Sanna Marinia esikuvana, joka on yksi karismaattisuuden rakenneosista. Siinä nousi esille hänen tavanomainen taustansa, joka ei – ainakaan kansainvälisesti – ole tyypillistä poliitikolle. Tähän Marinin taustaan liittyy kritiikki, jota Marinia kohtaan on aineistossa esitetty. Kritiikki aiheutti voimakkaan vastareaktion Marinin kannattajien keskuudessa, mikä osoittaa Marinin kahtiajakoisuuden. Käyttämästäni karismateoriasta ei suoraan löydy viittauksia karismaattisen johtajan kahtiajakoisuuteen, mutta Jayakody (2008, s. 839) kuvaa seuraajien voimakkaan sitoutumisen ja innostuneisuuden olevan keskeistä karismaattisuudessa. Näin ollen tämä yläluokka perustuu osin omiin havaintoihin – teoriaohjaavan analyysin mukaisesti.

Kun Viron sisäministeri Mart Helme kritisoi joulukuussa 2019 Marinin valintaa pääministeriksi, hänen kritiikkinsä kohdistui Marinin tavallisuuteen sekä kokemattomuuteen politiikassa. Helme nosti esille, että nykyään ”jokaisesta kyökkipiipistä voi tulla ministeri”. Hän kyseenalaisti Marinin kokemusta ja kykyä hoitaa tehtäväänsä. Helmen ulostulo aiheutti vastareaktion, jota esimerkiksi Viron pääministeri Jüri Ratas kommentoi korostamalla Suomen ja Viron välistä yhteistyötä. (YLE8.) Myös muut virolaiset poliitikot alkoivat osoittaa tukeaan Marinille kertomalla sosiaalisessa mediassa omista ”duunaritöistään”, joita he ovat tehneet ennen poliitikoiksi päätymistä. Lisäksi Viron oppositio kyseenalaisti Helmen kykyä jatkaa tehtävässään, kun läheistä ystävämaata Suomea on loukattu: Viron presidentti vaati jopa sisäministerin eroa tämän kohun seurauksena. Tavalliset virolaiset puolustivat Marinia muuan muassa kommentoimalla, että ”Mart Helmen tarkoituksena oli vain loukata; on hienoa, että kaupan kassalta voi nousta poliittiselle huipulle”. (YLE10.) Suomen pääministeri herätti oman maansa ulkopuolella poikkeuksellista keskustelua puolesta ja vastaan. Marinia selvästi kunnioitettiin Virossa ja hänen taustansa pystyttiin samaistumaan – karismaattisen johtajan tavoin (House, 1976, s. 7-10; Jayakody, 2008, s. 839).

Marinin ensimmäisen pääministerivuoden merkittävin mediakohu liittyy hänen haastatteluunsa Trendi-lehdessä lokakuussa 2020. Artikkelin pääkuvassa Marin poseeraa pelkkä musta jakku ja kaulakoru päällään, paljastaen hänen dekolteensa. Tämä aiheutti valtavan mediakohun, jota myös Ylellä käsiteltiin. Huomio ei kohussa keskittynyt Marin työnteosta kertovaan juttuun, vaan artikkelin pääkuvaan.

Lehtikuvaa kritisoitiin muuan muassa toteamalla, ettei pääministeriasemassa työskentelevälle henkilölle ole soveliasta esiintyä kuvissa ilman paitaa. Kuten edellä mainitussa Viron tapauksessa, myös tämä kohu synnytti valtavan Marinia puolustavan someliikkeen, joissa käytettiin Marinia tukevia hashtageja #imwithsanna ja #naisvihanäkyväksi. Instagramissa julkaisuja näillä tunnisteilla kertyi yli kuusisataa, ja tunnetut julkisuuden henkilöt osallistuivat liikkeeseen. (YLE20.)

Sadat ihmiset osoittivat tukensa pääministeri Marinille kohun myötä, mikä on poikkeuksellista suomalaisessa politiikassa. Mikä tätä liikehdintää selittää? Kyseisessä artikkelissa (YLE20) todetaan, että Marin rikkoo mielikuvia ”perinteisestä suomalaisesta miespääministeristä”, joita on toisinaan kuvattu rennoissa vaatteissa, mutta Marin edustaa uudenlaista kuvaa pääministeriydestä. Marinin edustama uusi, poikkeuksellinen ja rajoja koetteleva politiikka lisää Marinin karismaattisuuden ilmenemistä aineistossa. Se, että Marin toimii status quo’n vastaisesti ja epätavanomaisilla keinoilla, ovat karismaattisen johtajan tunnuspiirteitä (House, 1976, s. 4). Kun Marin esiintyy tällaisella poikkeuksellisella tavalla lehtikuvassa, hän pyrkii olemaan samaistuttava ja kansalaisia lähelle tuleva poliitikko. Jos karismaattisen johtajan ja hänen seuraajiensa uskomukset ovat samankaltaisia – eli Marinin uuden politiikan luominen – saa tämä seuraajissa aikaan kiintymystä, tottelevaisuutta ja samaistumista johtajaansa. (House, 1976, s. 7–10.)

Ylen uutisessa (YLE20) korostetaan kiinnostavaa huomiota, joka on syytä mainita tässä yhteydessä. Marin kertoo mediakohun aiheuttaneessa Trendin haastattelussa nuoren naispääministerin rooliodotuksista ja niiden käsittelemisestä; näitä rooleja hän koettelee ja leikittelee esiintymällä ilman paitaa. Tämä osoittaa Marinin toiminnan tietoisuuden. Hän ymmärtää artikkelin mukaan, että naisten ulkonäkö on keskustelunaihe ja miten näitä keskusteluja synnytetään. Marinia kuvataan ”mediatietoiseksi, jonka somekohu ei tule minään yllätyksenä”. Marin itsekin kommentoi jutussa, että hän pyrkii pääministerinä näyttämään aina samalta, koska ymmärtää naisten ulkonäön herättävän paljon keskustelua. Tämä näkökulma muistuttaa siitä, että Marin pyrki tietoisesti koettelemaan vakiintuneen pääministeri-instituution rajoja, ja muokkaamaan siitä omannäköisensä:

Marinin toiminta on hyvin tietoista. Trendin kuvatekstissä lukee, että Marin tiedostaa, että naisen ulkonäkö on aina keskustelunaihe ja siksi hän pyrkii pääministerinä näyttämään aina samalta. YLE20 / 12.10.2020

Hänen toimintansa vaikuttaa aineiston perusteella tehonneen suomalaisiin, sillä Marinin suosio kannatusmittauksissa oli poikkeuksellista suomalaiselle pääministerille – ainakin hänen ensimmäisen pääministerivuotensa aikana. Marraskuun 2020 lopulla tehdyssä kannatuskyselyssä (YLE21) Marinin ja hänen hallituksensa sai mittaushistorian korkeimman tuloksen, jolloin 69 prosenttia suomalaisista piti hallituksen toimintaa onnistuneena. Tämä historiallinen kannatus koskettaa koko hallitusta, mutta ottaen huomioon, miten Ylen uutisartikkeleissa korostetaan hallituksen henkilöitymistä Marinin ympärille, on kannatus osoitus Marinin henkilökohtaisesta suosiosta suomalaisten keskuudessa. Näin on myös Tampereella, jossa paikalliset kuvaavat tamperelaista Sanna Marinia ”Tampereen omaksi pääministeriksi” ja ”hyväksi likaksi” (YLE3). Jayakodyn (2008, s. 839) karisman kognitiivisen ulottuvuuden mukaisesti Marin nähdään joidenkin tamperelaisten mielestä ihanteelliseksi edustukseksi ryhmästä eli tamperelaisista – esikuvallisen karismaattisen johtajan tavoin.

Sanna Marin herätti ensimmäisen pääministerivuotensa aikana keskustelua puolesta ja vastaan, ja hänen kritiikkinsä synnytti someliikkeitä, joissa häntä puolustettiin suomalaiselle poliitikolle poikkeuksellisesti. Kuten Niemi (2017, s. 226) toteaa, naisjohtajia yhä arvioidaan maskuliiniseksi miellettyjen ominaisuuksien perusteella. Marin pyrki tietoisesti herättämään tällaista keskustelua ja rikkomaan perinteisiä mielikuvia suomalaisesta miespääministeristä. Mainitut tekijät viittaavat siihen, että Marin näyttäytyy aineistossa karismaattisena johtajana.

5 LOPUKSI

Tässä kandidaatintutkielmassa olen käsitellyt Sanna Marinin karismaattisuuden ilmenemistä Yle-uutisten artikkeleissa hänen ensimmäisen pääministerivuotensa aikana. Lähestyin aihetta neljästä eri tulokulmasta: poikkeuksellisuus, suhde johdettaviin, esikuvallisuus ja kahtiajakoisuus. Teoreettisena työkaluna analyysissä toimi karismateoria, pohjautuen Max Weberin klassiseen karisman määritelmään sekä moderniin karisman teoretisointiin. Taustalla vaikuttavat myös politiikan henkilöityminen ja medioituminen sekä johtajuuden ja vallan sukupuolittuneisuus. Nostin analyysissä esille myös omat havaintoni aineistosta, sillä käyttämäni karismateoria ei kaikkiin havaintoihin tarjonnut selitystä. Varsinainen analyysi pohjautui teoriaohjaavaan laadulliseen sisällönanalyysiin, jonka soveltuvuus tutkielmaan osoittautui hyväksi.

Valitun teorian ja aineiston kautta tehdyn analyysin pohjalta on mahdollista todeta, että Sanna Marin näyttäytyy aineistossa karismaattisena. Vaikka Weberin kuvaamat maagiset voimat eivät välttämättä päde Mariniin, on hänen poikkeuksellisuutensa poliitikkona keskeisessä osassa uutisartikkeleissa. Marinin valtava kansainvälinen mediahuomio, jossa korostui hänen nuori ikänsä ja sukupuolensa, on poikkeuksellista suomalaiselle poliitikolle, kuten uutisissakin todetaan. Marin tuntui edustavan uudenlaista ja jännittävää politiikkaa, jossa rikottiin mielikuvia perinteisistä miespoliitikoista. Naisjohtajia arvioidaan mediassa miehisisiksi miellettyjen tekijöiden mukaisesti, joten Marinin esiintyminen Trendi-lehden pääkuvassa ilman paitaa on osoitus näiden mielikuvien rikkomisesta.

Analyysin perusteella Marin on mediatietoinen ja taitava esiintyjä, joka tietää miten toimia mediahuomiota kerätäkseen. Tämän vuoksi Marin on mielipiteitä jakava hahmo, joka on keskeistä karismaattisuudessa. Karismaattiset johtajat ovat usein valta-asemissa yhteiskunnassa, ja he pyrkivät status quo'n vastakkaisten tavoitteiden edistämiseen. Tällainen muutos aiheuttaa ihmisissä voimakkaita vastareaktioita. Marin sai osakseen kritiikkiä, mutta vastapainona syntyi poikkeuksellinen vastaliike, jossa häntä puolustettiin. Puolustuspuheita nähtiin Virossa asti, kun Viron sisäministeri oli kritisoinut voimakassanaisesti Marinaa. Suomessa syntyi "naisvihaa vastustava someliike", jossa puolustettiin mediakohun silmään ajautunutta Sanna Marinaa. Nämä osoittavat, että Marin oli mielipiteitä jakava hahmo - ainakin hänen ensimmäisenä vuotenaan pääministerinä.

Keskeisessä osassa karismaa on Max Weberin ajatusten mukaisesti yhteiskunnan kriisitila, joka synnyttää tarvetta karismaattiselle johtajalle. Marinin pääministeriuran ensimmäistä vuotta värittä globali koronakriisi, jonka johdosta Marin nousi Suomessa näkyväksi kriisijohtajaksi. Pandemian aikaista Marinin suhdetta suomalaisiin kuvataan "äidilliseksi" ja "lähelle ihoa tulevaksi", täten siis tunteisiin perustuvaksi, jota Weber kuvaa keskeiseksi karismaattisessa johtajuudessa. Poikkeuksellisen yhteiskunnallisen kriisin aikana ihmiset tarvitsevat voimakastahtoista ja esimerkillistä johtajaa, joka ikään kuin auttaa heitä pääsemään yli vaikeiden aikojen. Pääministeri Marin - Suomen tärkeimpänä henkilönä - pyrki vastaamaan tähän tarpeeseen. YLE15-artikkelissa nimitetään tätä "Rally 'round the flag" -ilmiöksi, jonka mukaan kriisitilanteet yhdistävät kansaa ja nostavat vallassa olevien suosiota. Marinin ja hänen hallituksensa kannatus nousi suomalaisten keskuudessa poikkeuksellisella tavalla koronakriisin aikana, joten Marinin voidaan tulkita onnistuneen tavoitteessaan.

Analyysissä nousi esille Sanna Marinin esikuvallisuus etenkin seksuaalivähemmistöjen keskuudessa, mikä on jäänyt mediassa vähemmälle huomiolle. Koska Marin kasvoi sateenkaariperheessä, on hänen nousunsa pääministeriksi voinut toimia sateenkaariperheen vanhemmille esikuvaksi siitä, että heidän lapsensa voivat saavuttaa saman. Housen ja Jayakodyn teoriat karismasta viittaavat karismaattisen johtajan esikuvallisuuteen: seuraajien tulee mieltää johtaja hyväksi edustukseksi koko ryhmästä, jolloin seuraajat alkavat jäljittelemään

johtajaansa. Aineistossa korostuu narratiivi Marinin noususta kaupan kassalta politiikan huipulle, jota arvostetaan Virossa asti. Kun kansalaiset kokevat pääministerin helposti lähestyttävänä ja samaistuttavana, he pystyvät ihailemaan häntä, mikä syventää karismaattisen johtajan ja seuraajien välistä emotionaalista sitoutumista.

Tässä tutkielmassa ei kiinnitetty erityistä huomiota Marinin retoriikkaan, jonka kautta karismaattisuus voi myös ilmetä. Keskitin näkökulman uutisista välittyvään kuvaan Marinista, sillä suomalaiset kuluttavat perinteistä ja sosiaalista mediaa kansainvälisesti katsottuna merkittävästi. Kuten Marin, poliitikot käyttävät yhä useammin sosiaalista mediaa työkalunaan. Jatkotutkimusta voisi kohdistaa siihen, miten karisma ilmenee sosiaalisen median kautta, esimerkiksi valokuvien, kommenttien ja videoiden välityksellä. Poliitikot pystyvät vuorovaikuttamaan somejulkaisuissa reaaliaikaisemmin ja intiimimmin seuraajiensa kanssa, joka eittämättä vaikuttaa karismaan.

Vaikka tämän kandidaatintutkielman rajallisen aineiston analyysin perusteella ei voida suoraviivaisesti tehdä johtopäätöstä, että Sanna Marin on merkittävästi karismaattinen johtaja, ainakin karismaattiseksi luokiteltuja *piirteitä* on löydettävissä. Karismateoria siis selittää aineistosta nousevia havaintoja. Weberin epäselväksi kritisoidun karisman määritelmän vuoksi tutkimuksessa on käytettävä paremmin sovellettavissa olevia työkaluja. Näkökulmaa on ilmiön sukupuolittuneisuuden vuoksi kohdistettava naispoliitikkoihin myös Suomessa, sillä karisman tutkimus on perinteisesti keskittynyt miespoliitikkoihin. Tutkielman alkuvaiheessa huomasin, että empiirisiä työkaluja karisman tutkimukseen löytyy selväpiirteisimminkin miesjohtajista. Esimerkiksi suomalaisessa Barack Obaman karismaattisuuden tutkimuksessa käytettiin viitekehyksenä Steyrerin arkkityyppejä, joista yksi on ”isän hahmo” eli paternalistinen karisma. Sanna Marinia koskevissa uutisartikkeleissa kirjoitettiin puolestaan hänen äidillisestä roolistaan kriisijohtajana, joten karismaattisuudessa saattaa olla kiinnostava hoivaan tai vanhemmuuteen kytkeytyvä elementti. Ilmiöstä löytyy siis vielä paljon aihetta uudelle tutkimukselle – vaikka karismaa olisikin hankala pukea sanoiksi.

LÄHTEET

Tutkimusaineisto

- YLE1: Suomi saa pääministerin, joka vienee SDP:tä kauemmas vasemmalle – kolme tärkeää asiaa, joissa Sanna Marin eroaa Antti Rinteestä 8.12.2019
<https://yle.fi/a/3-11108405>
- YLE2: Sanna Marin on otsikoissa ympäri maailman – tulevaa pääministeriä pidetään politiikan "ennätysnaisena". 9.12.2019 <https://yle.fi/a/3-11108551>
- YLE3: "Toivottavasti Sanna Marin pitää sedät kurissa" – Tampereella juhlitaan jo ensimmäistä omaa pääministeriä. 9.12.2019 <https://yle.fi/a/3-11108796>
- YLE4: Analyysi: "Nouseva tähti" ja "maailman nuorin" – Sanna Marinin on palattava pääministerin arkeen kansainvälisestä hypetyksestä. 10.12.2019
<https://yle.fi/a/3-11111718>
- YLE5: Toimittajalta: Kun Sanna Marinin nimitys pääministeriksi vahvistui, sähköpostiini alkoi tipahdella kommentointipyyntöjä – uteliaisuus Ranskassa heräsi. 10.12.2019 <https://yle.fi/a/3-11111913>
- YLE6: Sanna Marin keräsi viikossa ulkomailla enemmän huomiota kuin Sauli Niinistö koko vuonna. 11.12.2019 <https://yle.fi/a/3-11112738>
- YLE7: Superjulkkis ennen tekoja – Pääministeriä jännitti kävely Brysselin punaisella matolla, videolta näkee, että vastaanotto oli EU-huippukokouksessa innostunut. 12.12.2019 <https://yle.fi/a/3-11115568>
- YLE8: Viron sisäministeri haukkuu Sanna Marinin – "Kassatyöstä on tullut pääministeri". 15.12.2019 <https://yle.fi/a/3-11118827>
- YLE9: Epäilijät ovat kysyneet lesboäideiltä kyllästymiseen asti, mitä heidän lapsistaan tulee – nyt he voivat vastata: vaikka pääministeri. 18.12.2019
<https://yle.fi/a/3-11115202>
- YLE10: Myyjätyöksi Virossa haukuttu Sanna Marin saapuu tänään Tallinnaan – kaupunkilaisten terveiset Suomen pääministerille: "Hienoa, että tavallisesta taustasta voi nousta huipulle!". 10.1.2020 <https://yle.fi/a/3-11150405>
- YLE11: Pääministeri Marin Ylälle koronavirustilanteeseen varautumisesta: "Hallitus on johtanut tätä alusta alkaen" 20.3.2020 <https://yle.fi/a/3-11268436>

- YLE12: Muotiraamattu Vogue hehkuttaa Sanna Marinia – lehden mukaan maailman nuorin naispuolinen pääministeri on tyylikäs, rauhallinen ja hallittu. 31.3.2020 <https://yle.fi/a/3-11284824>
- YLE13: Sanna Marinista juttu myös Amerikan Vogue:ssa – toimittaja tapasi myös pääministerin puolison, jonka mukaan häöpäivä pitää laittaa kalenteriin. 1.4.2020 <https://yle.fi/a/3-11285672>
- YLE14: Uudenmaan eristys puretaan jo tänään, 15.4.2020 pääministeri Marin vetoaa: "Nyt ei ole oikea aika lähteä mökille" <https://yle.fi/a/3-11306007>
- YLE15: Analyysi: Pääministeripuolue SDP:lle kasvoi siivet selkään koronakriisin keskellä. 7.5.2020 <https://yle.fi/a/3-11339312>
- YLE16: Sanna Marin nousee viikon kuluttua SDP:n johtoon, mutta takaako se demareille hyvät ajat? Lue 8 asiaa, joita Marin saa toivoa tai pelätä. 16.8.2020 <https://yle.fi/a/3-11490290>
- YLE17: Analyysi: Sanna Marin nosti kotikaupungissaan Tampereella demarihurmoksen, mutta kuinka kauan karismaan perustuva kuherruskuukausi kestää?. 23.8.2020 <https://yle.fi/a/3-11507312>
- YLE18: Sanna Marin SDP:n johtoon: "Teidän ansiosta ja teidän vuoksenne" – Ei ole kuullut Antti Rinteeltä ministerihaaveista, Yle seurasi kokousta. 23.8.2020 <https://yle.fi/a/3-11507104>
- YLE19: Kun valtaa on ollut tarjolla, Sanna Marin on tilaisuutensa käyttänyt – Katso 10+1 kuvaa SDP:n vastavalitun puheenjohtajan uran kohokohdista. 23.8.2020 <https://yle.fi/a/3-11498786>
- YLE20: Pääministeri Sanna Marinin muotikuva synnytti naisvihaa vastustavan someliikkeen – "Marinin toiminta on hyvin tietoista", sanoo tutkija. 12.10.2020 <https://yle.fi/a/3-11590550>
- YLE21: Marinin hallituksen suosio heikkeni keväästä, mutta on yhä huippulukemissa: 55 prosenttia suomalaisista pitää toimintaa onnistuneena. 20.11.2020 <https://yle.fi/a/3-11658706>
- YLE22: Sanna Marin BBC:n sadan vaikutusvaltaisen naisen listalla. 24.11.2020 <https://yle.fi/a/3-11662648>
- YLE23: Katso harvinainen yhteishaastattelu: pääministeri Sanna Marin ja hänen puolisonsa aikovat ottaa koronarokotteen koko perheelle. 6.12.2020 <https://yle.fi/a/3-11684087>
- YLE24: Pääministeri Sanna Marin nousi Forbesin vaikutusvaltaisimpien naisten listalle. 9.12.2020 <https://yle.fi/a/3-11688288>

Kirjallisuus

- Conger, J. A., & Kanungo, R. N. (1987). Toward a Behavioral Theory of Charismatic Leadership in Organizational Settings. *The Academy of Management Review*, 12(4), 637-647. <https://doi.org/10.2307/258069>
- Herkman, J. (2011). Poliitiikka ja mediajulkisuus. *Vastapaino*.
- Hjarvard, S. (2008). The Mediatization of Society: A Theory of the Media as Agents of Social and Cultural Change. *Nordicom Review*, 29(2), 102-131. <https://doi.org/10.1515/nor-2017-0181>
- House, R. J. (1976). A 1976 Theory of Charismatic Leadership. Working Paper Series 76-06. Noudettu <https://eric.ed.gov/?id=ED133827>

- Jayakody, J. (2008). Charisma as a cognitive-affective phenomenon: A follower-centric approach. *Management decision*, 46(6), 832-845.
<https://doi.org/10.1108/00251740810882626>
- Jyrkiäinen, J. (2017). Teoksessa Nordenstreng, K., Nieminen, H., & Ala-Fossi, M. (toim). Suomen mediamaisema (4. uudistettu laitos). Vastapaino.
- Karvonen, L. (2010). The personalisation of politics: A study of parliamentary democracies. ECPR.
- Kotimaisten kielten keskus ja Kielikone Oy. (2022).
<https://www.kielitoimistonsanakirja.fi>
- Merriam-Webster. (2022). <https://www.merriam-webster.com/word-of-the-day/charisma-2022-08-19>
- Niemi, M. K. (2017). Vallan ja johtajuuden sukupuoli – Onko tasa-arvo saavutettu? Teoksessa Poliittinen valta Suomessa. Niemi, M., Raunio, T. & Ruostetsaari, I. (toim.) Vastapaino.
- Pappas, T. S. (2011). Political Charisma Revisited, and Reclaimed for Political Science. IDEAS Working Paper Series from RePEc.
<https://hdl.handle.net/1814/19215>
- Pekonen, K. (1999). Max Weber's Concept of Charisma. Teoksessa Dis-embalming Max Weber. Ahonen, P., & Palonen, K. (toim.) Jyväskylän yliopisto.
<http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-5876-3>
- Rahat, G., & Sheafer, T. (2007). The Personalization(s) of Politics: Israel, 1949-2003. *Political communication*, 24(1), 65–80.
<https://doi.org/10.1080/10584600601128739>
- Sandström, E. (2018). Käsityksiä karismaattisesta johtajuudesta. Maanpuolustuskorkeakoulu. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2018080233368>
- Signorello, R., & Demolin, D. (2017). The influence of vocal disorder on the perception of charisma in political speech. *The Journal of the Acoustical Society of America*, 142(4), 2641. <https://doi.org/10.1121/1.5014680>
- Silvasti, T. (2014). Sisällönanalyysi. Polkuja yhteiskuntatieteelliseen ympäristötutkimukseen.
- Takala, T. (2013). Tutkimuksia karismasta eri konteksteissaan. Lapin yliopistokustannus. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-484-619-6>
- Takala, T., Tanttu, S., Lämsä, A., & Virtanen, A. (2013). Discourses of Charisma: Barack Obama's First 6 Months as the President of the USA. *Journal of business ethics*, 115(1), 149-166. <https://doi.org/10.1007/s10551-012-1389-0>
- Toode, Ü. (2020). Political leadership and public engagement in a changing media environment: A collection of explorative studies. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-8117-4>
- Tuomi, J., & Sarajärvi, A. (2013). Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi (10. uud. laitos). Tammi.
- Turner, S. (1993). Charisma and obedience: A risk cognition approach. *The Leadership quarterly*, 4(3), 235-256. [https://doi.org/10.1016/1048-9843\(93\)90033-P](https://doi.org/10.1016/1048-9843(93)90033-P)
- Turner, S. (2003). Charisma Reconsidered. *Journal of classical sociology: JCS*, 3(1), 5-26. <https://doi.org/10.1177/1468795X03003001692>
- Vuori, J. (ei vuosilukua). Johdatus laadulliseen tutkimukseen ja verkkokäsikirjaan. Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen

- tietoarkisto. (viitattu 21.11.2023.)
<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/>
- Yle.fi. Sanna Marin Ykkösaamussa nousustaan pääministeriksi: "Tuntui, että miten tässä näin kävi" 21.12.2019 <https://yle.fi/a/3-11131559>
- Weber, M. (1978a). Economy and society: An outline of interpretive sociology. Vol. 1.
- Weber, M. (1978b). Economy and society: An outline of interpretive sociology. Vol. 2.
- Weber, M., Hietaniemi, T., & Hannula, R. (2009). Tiede ja politiikka: Kutsumus ja ammatti. Vastapaino.